

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

У Призрену – царском граду

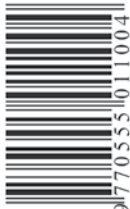

У овом броју:

| Саопштење за јавност Светог Архијерејског Сабора | Страдални и на небо
вазнесени храм | Васкрсење из пепела | Фотографије узнемирујућег садржаја!
| Трећа кућа високошколског богословља СПЦ | Поводи: реаговања на Вербићев
обрачун са веронауком | Зашто веронаука? | 290 година од оснивања Славенске
школе | Довитљиви праотац Јаков | За слободу света | Несагориви грм вере |

Број 1181 Цена 90 динара 2,5 КМ 1. јун 2016. године

ISSN 0555-0114

Саопштење за јавност Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве са редовног заседања одржаног у Пећкој Патријаршији, Призрену и Београду од 14. до 25. маја 2016. г.

Саопштење за јавност Светог Архијерејског Сабора

Редовно заседање Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве започето је у манастиру Пећкој Патријаршији саборним служењем свете архијерејске Литургије и призивом Светога Духа, а настављено у Призрену чином освећења обновљене призренске Богословије. Потом су, у Патријаршији српској у Београду, под председништвом Његове Светости Патријарха српског г. Иринеја одржаване редовне саборске седнице. У раду Сабора учествовали су сви епархијски архијереји Српске Православне Цркве осим Епископа шабачког Лаврентија, који није дошао на Сабор из оправданих разлога.

Најважнија тема овогодишњег заседања Сабора била је припрема за учествовање Српске Православне Цркве на Светом и Великом Сабору Православне Цркве, сазваном за јун ове године на острву Криту. У вези са тим предстојећим свеправославним Сабором Сабор архијереја Српске Православне Цркве је усвојио текст који изражава његов начелни став по свим кључним питањима о којима ће се расправљати и одлучивати на Великом Сабору.

Важна је такође одлука Сабора да се благовремено – а то значи што скорије – отпочне са припремама за прославу 800-годишњице самосталности Српске Православне Цркве (1219–2019), у сарадњи са органима Србије и Републике Српске и са свим релевантним научним и

културним институцијама српског народа. У исто време Сабор је са задовољством примио на знање извештај Митрополита црногорско-приморског Амфилохија о успешном току припрема за прославу 1000-годишњице мученичке смрти Светог Јована Владимира, краља српског, која ће се одржати у септембру ове године у Бару и на коју ће, поред Патријарха и епископа Српске Православне Цркве, бити позвани и поглавари, односно високе делегације, свих Православних Цркава. Установљен је и Орден Светога краља Јована Владимира, који ће се додељивати исповедницима вере и страдалницима за веру.

Као и сваке претходне године, Сабор је разматрао питања црквене просвете, као и унутрашње и спољашње мисије Цркве уопште. Протојереј Гојко Перовић, досадашњи вршилац дужности ректора Богословије светог Петра Цетињског на Цетињу, изабран је за ректора исте Богословије. Библиотеци Српске Патријаршије у Београду признат је статус матичне библиотеке на целокупном подручју Српске Православне Цркве. Са жаљењем је констатовано да још, ту и тамо, има школа у којима се незаконито дискриминише верска настава, иако је општа слика из ове области веома повољна.

Констатовано је да су односи Српске Православне Цркве са сестринским Православним Црквама изузетно добри, потпуно у духу саборности и јединства Цркве,

осим једног тужног изузетка – односа са Румунском Патријаршијом, чији епископи и свештеници већ годинама, неканонски и небратољубиво, врше упаде у подручја јурисдикције Српске Православне Цркве у Источној Србији, посебно у Тимочној крајини. После многих ранијих обраћања и апела, нажалост досад безуспешних, Сабор је поново позвао Румунску Цркву да сместа престане са овом цркворушилачком праксом; у противном, проблем ће бити изнет пред Свети и Велики Сабор Православне Цркве, а уколико и после Сабора таква антиканонска активност буде настављена, Српска Православна Црква ће – са искреним болом, али Цркве ради – бити приморана да прекине литургијско и канонско општење са Румунском Православном Црквом.

Односи са другим хришћанским Црквама и заједницама, као и са Јеврејском заједницом и Исламском заједницом Србије, традиционално су добри и коректни, што се, нажалост, никако не може рећи за односе са екстремистичким круговима у Римокатоличкој Цркви у Хрватској и у Босни и Херцеговини, као ни за односе са таквим круговима у Исламској заједници Босне и Херцеговине и у Исламској заједници у Србији.

Однос Цркве и државе у Србији развија се у знаку добре воље и сарадње у условима одвојености Цркве и државе. Нарочито је важна подршка Управе за сарадњу са Црквама и верским заједницама при Министарству правде како Српској Православној Цркви тако и свим осталим традиционалним Црквама и верским заједницама. Сабор очекује да овом телу буде враћен статус Министарства вера. Констатовано је да верска служба у Војсци Србије, као и у оружаним снагама Босне и Херцеговине, иде узлазном линијом.

Има, нажалост, и проблема и нерешених питања. Стога Сабор очекује да процес реституције неправедно одузете црквене имовине у Србији буде убрзан и у потпуности окончан. Сабор поново апелује на надлежне органе државе Србије да Цркви буду враћене матичне књиге, одузете још 1946. године, наводно ради преписивања. Исто тако, Сабор, по ко зна који пут, понавља свој став да посмртни остаци српског и светског великана, Николе Тесле, не заслужују да буду музејски експонат него да буду достојно сахрањени на одговарајућем месту поред Храма Светог Саве на Врачару, као што су и Вук и Доситеј сахрањени пред Саборном црквом у Београду.

Саборски Оци су констатовали да је положај Српске Православне Цркве у јужној српској покрајини и даље изузетно тежак иако има знакова наде и повода за оптимизам, као што су несметани рад Богословије у Призрену и признавање имовинских права манастиру Високом Дечанима. Стање у региону је, нажалост, једнако обременено потешкоћама и страдањима: у Хрватској усташиднини шовинисти харангирају против Српске Православне Цркве и српског народа; у босанско-херцеговачкој Федерацији на делу је стални притисак, све до отворене дискриминације; у Црној Гори се спрема закон који не само да не признаје Цркви статус и идентитет него јој прети отвореним прогоном, а њена власт Српску Православну Цркву проглашава за државног непријатеља број један,

ваља у духу свог „демократског и евроатлантског опредељења“; у Републици Македонији још трају монтирани процеси против Архиепископа Јована и Охридске Архиепископије.

Сабор је, наравно, изразио солидарност и са свим православним и инославним хришћанима, као и муслиманима, који пате и гину на Блиском и Средњем Истоку. Исто тако, Сабор молитвено жели што скорији прекид бесмисленог сукоба међу једноверном и једнокрвном браћом у Украјини.

Одржана је заједничка седница Светог Архиепископског Сабора и Централног тела за изградњу Спомен-храма Светог Саве на Врачару и прихваћен је извештај о досадашњим радовима на унутрашњем уређењу Храма.

Саслушани су и примљени извештаји Светог Синода, Патријаршијског управног одбора, Великог црквеног суда, добротворне фондације „Човекољубље“, поклоничке агенције „Добročинство“ и осталих централних црквених тела и установа, као и извештаји госпде епископа, о раду у протеклом извештајном периоду.

Делокруг рада Одбора за Јасеновац је проширен: он ће се убудуће бавити свим жртвама и страдањима Српске Цркве и српског народа у Другом светском рату.

На основу извештаја из готово свих епархија, са жаљењем је установљено да „бела куга“, као грех и као национално самоубиство на одложени рок, све више хара у српском народу. Сабор стога позива свој верни народ на покајање и отржењење.

Са жаљењем је примљен детаљни извештај о пожару у српској цркви Светог Саве у центру Њујорка.

Миливоје Новаковић, односно рашчињени јеромонах Максим, лажни артемијевски „хорепископ новобрдски и панонски“, искључен је из црквене заједнице.

За епископа упражњене Епархије канадске изабран је досадашњи Епископ источноамерички Митрофан, за Епископа источноамеричког досадашњи Епископ аустралијско-новозеландски Иринеј, а за Епископа аустралијско-новозеландског протосинђел Силуан (Мракић), са брат манастира Пустине у Епархији ваљевској.

За викарног епископа у Митрополији црногорско-приморској, са титулом „епископ диолијски“, изабран је архимандрит Кирило (Бојовић), тренутно ангажован у Епархији буеносаиреској и јужноцентралноамеричкој.

Досадашњи Епископ нишки Јован је по молби разрешен дужности епархијског архиепископа. За администратора Епархије нишке изабран је Епископ рашко-призренски Теодосије, док администратор Епархије дабробосанске и даље остаје Епископ захумско-херцеговачки Григорије, а администратор Епархије милешевске Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије.

Чланови Светог Синода у новом сазиву јесу епископи бачки Иринеј, жички Јустин, далматински Фотије и рашко-призренски Теодосије, а чланови заменици Митрополит црногорско-приморски Амфилохије и Епископ шабачки Лаврентије.

Доставља: Епископ бачки Иринеј,
иерарх Српске Православне Цркве

Манастир Светих Архангела код Призрена

11

ПРАВОСЛАВЉЕ 1181

2

Саопштење за јавност
Светог Архијерејског Сабора

6

Активности Патријарха

8

Васкрсење из пепела
Зорица Нешић

9

Фотографије узнемирујућег
садржаја!
Снежана Крућниковић

10

Поклоњење чудотворцу

11

Орден за великане
филмске режије

12

Трећа кућа високошколског
богословља СПЦ
Снежана Крућниковић

13

Студенти ПБФ у посети
Јасеновцу и Доњој Градини
Рашко Јовић и Ненад Божовић

16

Поводи: реаговања на Вербићев
обрачун са веронауком
Славица Лазић

20

290 година од оснивања
Славенске школе у Сремским
Карловцима (други део)
Проф. др Ксенија Кончаревић

24

Живот и рад Еп. Николаја (10)
Беседништво (I)
Радован Биговић

27

Неувенљив ловор славе – дар
Божији на човеку истинитом
Миланка Тешовић и Зоран Машић

28

Довитљиви праотац Јаков
Проф. др Родољуб Кубаћ

30

Топлички устанак (10. део)
Бомбама разбили Бугаре
Анђоније Ђурић

32

За слободу света

34

Несагориви грм вере
М. Симоновић

36

Теодицеја у Књизи о Јову

39

Свет књиге

40

Наука, уметност, култура...

42

Кроз хришћански свет

44

Из живота Цркве

На насловној страни:
**У Призрену, царском граду,
у Саборном храму Св. Георгија
Фото: Ђакон Драган С. Танасијевић**

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом
Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ
Епископ бачки др ИринејГлавни и одговорни уредник
Презвитер др Александар ЂаковацОперативни уредник
Срећко ПетровићСекретар редакције
Снежана КрућниковићЛектор и коректор
Ана ЈокићФотограф
Ђакон Драган С. ТанасијевићЧланови редакције
Презвитер др Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица ЛазићИзлази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар
и август двобој. Годишња претплата за нашу земљу је 1700
динара, полугодишња 850. Појединачни примерак 90 динара.
Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске
Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.Уплате не слати поштанском упутницом!
Не слати девизне чекове!Годишња претплата за иностранство:
Обична поштом је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35GBP;
авионом: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.Информативна служба:
Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун девизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDE33)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKIRSBG)
Beneficiary: RS35145007080000135615
Informativno Izdavska Ustanova Srpske Pravoslavne Crkve,
Kralja Petra 5, Beograd
Charges: For the account of ordering customer

Телефони:

Редакција: +381 11 30-25-116

Маркетинг: +381 11 30-25-113

Преплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113, 064 17-83-786

е-mail: pravoslavljje@spc.rs – редакција

pretplata@spc.rs – претплата

pravoslavje.rs; www.pravoslavje.rs

web:

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени
редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији. Текстови
и прилози објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.Сва права задржана. Свако прештампавање, копирање,
умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова
ових новина или чланака објављених у њима забрањено је и
представља повреду ауторског права и кривично дело.Графичка припрема, слог и прелом: Срећко Петровић
Штампа: „Политика“ А. Д.Дистрибутер: „Polydor“ д.о.о.,
Ломинка 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
тел/факс. 032/717-322, 011/2461-158CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)
ISSN 0555-0114 – Православље
COBISS.SR-ID 16399106Православље се штампа уз помоћ Управе
за сарадњу с Црквама и верским заједницама
Владе Републике СрбијеГрафичка припрема овог, 1181. броја Православља, завршена је
у петак, 27. маја 2016. године у 16.00 часова, када је
у штампу предат овај број новина Српске Патријаршије.

Почетак рада Светог Архијерејског Сабора

Патријарх српски Иринеј и Преосвећена Господа епископи, чланови Светог Архијерејског Сабора наше отачаствене Цркве, стигли су 13. маја 2016, у Пећку Патријаршију, где их је дочекало свештенство и монаштво Епархије рашко-призренске и косовско-метохијске предвођено Епископом Теодосијем.

Сутрадан, 14. маја 2016, Његова Светост је началствовао Светом Архијерејском Литургијом у Пећкој Патријаршији уз саборно саслужење епископа Српске Православне Цркве сабраних поводом почетка редовног заседања Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве.

Након Свете Литургије служен је чин призива Светог Духа за благословен и благополучан рад Сабора. Беседео је Митрополит црногорско-приморски Амфилохије који је потом на манастирском гробљу одслужио помен блаженопочившим игуманијама и монахињама Велке лавре Пећке Патријаршије. Истог дана, у поподневним часовима, Његова Светост и архијереји СПЦ су отпутовали за Дечане, где их је у манастиру сачекало дечанско монашко братство предвођено игуманом, Архимандритом Савом.

У Призрену

Патријарх српски Иринеј служио је 15. маја 2016, Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Светог Георгија у Призрену уз саслужење архијереја наше отачаствене Цркве који су се сабрали на почетку редовног заседања Светог Архијерејског Сабора (више о томе читајте на страни 8).

Радни део САСабора

Дана, 16. маја 2016, започео је радни део Сабора у Патријаршијском двору у Београду.

У Дому Војске Србије

У Свечаној сали Дома Војске Србије 17. маја 2016, одржан је концерт духовне музике нишке црквене певачке дружине „Бранко“.

Том приликом промовисано је аудио и видео издање са композицијама Стевана Стојановића Мокрањца под називом *Музиком и сликом кроз већ*. Свечаности су присуствовали Патријарх Иринеј, Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, државни секретар Министарства одбране Ненад Нерић, командант Копнене Војске Србије генерал-потпуковник Милосав Симоновић, шеснаест епископа Српске Православне Цркве, председник градске општине Медијана Зоран Стојановић, официри Војске Србије, бројно свештенство, монаси, као поклоници духовне музике.

Свечани скуп благословио је Његова Светост рекавши да је концерт посвећен обележавању хиљадугодишњице страдања Светог кнеза Јована Владимира.

Митрополит црногорско-приморски Амфилохије беседом се обратио присутнима у препуној сали Дома Војске Србије. Он је том приликом истакао да је Свети Архијерејски Сабор ову годину означио као годину Светог Јована Владимира, владара Дукље и Србије, најистакнутије српске кнежевине из 10 века. Оно што овог владара чини изузетним је његова побожност, праведност и мирољубивост, али и спремност да се жртвује за свој народ. У години обележавања значајног јубилеја мошти овог светитеља биће пренете из манастира код Елбасана у Бар, где ће бити уприличено освећење Саборног храма посвећено овом светитељу и мученику.

Извор: odbrana.mod.gov.rs

У Белом Двору

ЊКВ престолонаследник Александар приредио је 19. маја 2016, у Белом Двору свечану вечеру за Патријарха Српског и архијереје Српске Православне Цркве. Свечаној вечери су присуствовали и проф. др Милета Радојевић, директор Управе за сарадњу с Црквама и верским заједницама, као и чланови саветодавних тела Круне. Том приликом представљена је и изложба „Династије Карађорђевић и Романов – историја и везе“ аутора мр Душана Бабца која ће 20. маја 2016, и званично бити отворена у Белом Двору.

Орден Сретењском манастиру

Његова Светост Патријарх српски Иринеј доделио је 18. маја 2016, Орден Светог Саве другог степена Сретењском ставропигијалном манастиру из Москве.

Високо одликовање Српске Православне Цркве из руку Његове Светости примио је јеромонах Игњатије Шестаков, сабрат Сретењског манастира. Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве, на предлог Епископа рашко-призренског Теодосија, доделио је Сретењском манастиру из Москве Орден Светог Саве за показану љубав према Српској Православној Цркви и српском народу давањем несебичне помоћи током обнове Богословије „Светих Кирила и Методија“ у Призрену.

Извор: www.spc.rs

У Спомен-храму Светог Саве

Редовно годишње заседање Централног тела за довршење Спомен-храма Светог Саве на Врачару одржано је 21. маја 2016, у парохијском дому Спомен-храма, после чега је служен парастос ктиторица и приложницама заветног храма српског народа. Извештај о активностима на опремању Храма Светог Саве на Врачару мозаиком за период мај 2015/мај 2016. поднели су, од стране Светог Архијерејског Синода СПЦ: Митрополит црногорско-приморски Амфилохије и проф. др Војислав Миловановић, прото-неимар Храма Светог Саве.

У Земуну

Његова Светост Патријарх Иринеј началствовао је 22. маја 2016, Светом Архијерејском Литургијом у Светониколајевском храму у Земуну. На литургијском сабрању саслуживао је и Епископ стобијски и мјесто-бљуститељ струмички Давид.

На Косову и Метохији

Васкрсење из пепела

„Ово је најрадоснији дан у мом животу“, рекао је Патријарх српски Иринеј у Призрену на академији поводом обнове и освећења Богословије „Светих Кирила и Методија“. Он је нагласио да ово није само обнова Богословије и града Призрена, него је велики дан за Српску Цркву и српски народ на Косову и Метохији.

„Нека ово буде повод многим Призренцима да

размишљају да се врате у први српски царски град у којем је Богословија била зеница српског живота на Косову и Метохији“, рекао

је, 15. маја 2016, Патријарх Српски после обреда освештавања Богословије коју чини комплекс здања – зграда ректората, библиотеке са читаоницом, спаваоница за ученике... Богословија, која је била уништена у Мартовском погрому 2004, потпуно је обновљена. „Ово је српска земља, када сам ја дошао у овај град 1994, Призрен је имао 18.000 Срба, и то без околине – подсетио се Патријарх Иринеј дана када је обављао дужност ректора прве српске школе у царском граду. Његова Светост је претходно открио бисту великом задужбинару Богословије, Сими Андрејевићу Игуманову.

„Прва и најзначајнија српска школа у Отоманском царству, училиште Српске Цркве и народа лежало је у гробу 11 година, а данас је добило своје васкрсење“, беседио је домаћин, Епископ рашко-призренски Теодосије.

Свечаност освећења отпочела је Саборном Светом Архијерејском Литургијом у Цркви Светог Ђорђа у центру Призрена на којој је присуствовало преко хиљаду верника из централне Србије, Републике Српске, са Косова и Метохије. Светом Евхаристијом начелствовао је Његова Светост Патријарх српски Иринеј уз саслужење архијереја Српске Православне Цркве.

Непобедива вера

Прва генерација свршених богослова обновљене Призренске богословије, средином маја ове године... Звоном, заједно са својим разредним старешином Дејаном Ристићем, обележили су завршетак последњег школског часа у Призрену. Богословија сада ради пуним капацитетом и има 50 ђака и 10 професора.

На молитвеној и академској свечаности у Призрену, поред Патријарха Српског и других црквених великодостојника били су присутни бројни представници дипломатског кора, међународних организација, верских заједница и угледне јавне личности. На Свечаној академији додељен је Орден Светог Саве другог реда Срећанском манастиру из Москве и ректору Станку Станићу из Бањалуке; Орден Св. краља Милутина Канцеларији за Косово и Метохију, Краљевини Норвешкој, Европској комисији, Миодрагу Милановићу из Мркоњић Града и Међународној православној хуманитарној организацији.

Из историје Призренске богословије

Братство манастира Пећке патријаршије обратило се 1870. намесницима Србије са захтевом да се при манастиру у Пећи отвори богословска школа. Са друге стране, учитељ Никола Мусулин је 1857. предлагао да се отвори Богословија у Призрену. После дугог разматрања, Просветни одбор је донео одлуку да се Богословија отвори у Призрену, јер је овај град био седиште српског културног живота на том простору, као и чињенице да је у њему постојао руски конзулат, који је обећавао заштиту. Рашко-призренски Митрополит Мелентије дао је свој пристанак, те је 1. октобра 1871. Призренска богословија почела са радом.

З. Нешић

Кампања: Не чланству тзв. државе Косово у УНЕСКО

Фотографије узнемирујућег садржаја!?

Како преноси портал Orthodoxy Cognate PAGE – theorthodoxchurch.info – у борби да непризната тзв. држава Косово не постане чланица УНЕСКО, у борби за истину, очување светиња, националног и културног идентитета, наилазимо на неочекиване, готово невероватне проблеме.

Кампања заташкавања и релативизовања уништавања хришћанских споменика и српског наслеђа на КиМ је толико обимна и свеприсутна, да се и на друштвеним мрежама – на којима своје идеје, ставове, фото и видео материјал, слободно пропaгирају нацисти, хомосексуалци, педофили, сепаратисти, исламисти, анархисти итд. – слике срушених цркава, оскрнављених српских светиња и богомоља третирају као непожељне!

Профил на Инстаграму „Не чланству Косова у УНЕСКО“, који је требало да свету покаже шта би пријемом Косова у УНЕСКО било учињено српској, али и светској баштини, укинут је, а све под изговором да су фотографије које су биле постављене на профилу са – узнемирујућим садржајем. Поменути страницу на Инстаграму основали су студенти Универзитета у Приштини, са привременим боравком у Косовској Митровици. Подршку за своју идеју добили су од студената и са других факултета из Србије, Црне Горе и Републике Српске, који су се и сами активно прикључили овом пројекту.

Чињеница да су млади студенти добили и званичну потврду да им је Инстаграм профил угашен због *фотографија са узнемирујућим садржајем* које су постављали, указује само на једно – администрацију Инстаграму о тим сликама обавестили су управо они који гурају тзв. државу Косово у УНЕСКО и они који не желе да се види шта су Албанци радили са српским светињама после 1999. године. На тим фотографијама се виде уништени, спаљени

и оскрнављени манастири, цркве и гробља на Косову и Метохији... Њих сасвим сигурно није лако гледати. Поготово не очима људи православне вероисповести. Али, ако су саме фотографије *узнемирујуће*, да ли истим судијама пада на памет каква је тек била стварност и на који начин свет обавестити о њој?

Поврх свега, стоји очигледна чињеница да оне не носе у себи ништа друго до – истину и аргументе – због чега тзв. држава Косово не треба да уђе у УНЕСКО.

Но, чак и да се прихвати званично образложење о разлозима за укидање профила, неумитно се намеће једно питање: где су границе лицемерства данашњег друштва?

Колики је значај друштвених мрежа данас (хтели ми то или не да признамо), указује нам и чињеница да је на неколико дана пре коначног гласања чланова Генералне скупштине УНЕСКО, крајем 2015. године, за (или против) пријема тзв. државе Косово, на званичном сајту СПЦ објављено Саопштење које је потписао Његова Светост Патријарх српски Иринеј, у којем између осталог стоји: „Заштитимо српску и светску духовну и културну баштину – проширите што више можете путем интернета и социјалних мрежа... Тако бисмо заједничким напорима и овим путем упознали међународну јавност са озбиљношћу ситуације и високим степеном угрожености духовних и културних светиња српског народа на Косову и Метохији...“

Снежана Крујниковић

Празник Светог Василија Острошког

Поклоњење чудотворцу

Празник Светог Василија Острошког Чудотворца свечано прослављен у манастиру Острог уз молитвено учешће више хиљада верника. Торжествена прослава свенародном литијом у Никшићу.

На празник Светог Василија Острошког, 12. маја 2016, на хиљаде верника из разних крајева света је походило манастир под Острогом. Старо и младо, здраво и болесно, корачало је сатима на поклоњење Светом Чудотворцу. Деведесет километара превалили су пешице, ходочасници из Требиња до Острога... У колони без краја био је и славни режисер Емир Кустурица, чувени руски боксер Николај Валујев, некадашњи двоструки светски првак, а данас посланик руске Думе... Празник је увећао и долазак Митрополита тернопољског и кременцког Сергија из Украјинске Православне Цркве.

„Светог Василија не слави само Црна Гора, већ цела васељена“, биле су речи Епископа будимљанско-никшићког Јоаникија, које је упутио реци верника. – Свети Василије, апостол Христов нових времена и највећи пророк победе живота над смрћу, сабира нас, све православне, али и друге, који код његовог ћивота добијају духовну утеху.

Светом Литургијом на платоу испред Горњег манастира началствовао је Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, уз саслужење Митрополита Сергија и Владике Јоаникија, као и многобројног свештенства и свештенотонаштва две помесне Цркве. Потом је Митрополит Амфилохије са саслужитељима благословио и преломио славски колач.

„Као пре 2000 година, када се Господ попео на Гору и око Њега се сабрао народ из свих крајева Јудеје, Самарије, са обе стране Јордана, тако се и данас наставља то сабрање око Господа васкрслога из мртвих и око Његовог угодника Светог Василија Острошког. Примамо Тело и Крв Господњу, а онда се дотичемо Његових хаљина, а хаљине Његове су управо мошти

Светог Василија“, беседио је, пред хиљадама окупљених, Митрополит Амфилохије.

У Никшићу

Свечаном свенародном литијом, у којој је пронет јастук Светог Василија Острошког, реликвија никшићког Саборног храма, која је била предвођена архијерејима наше Свете Цркве, традиционално и торжествено је прослављен празник Светог Василија Острошког Чудотворца, небеског заштитника града и житеља и обележена храмовна слава.

Речима топле добродошлице Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије поздравио је стотине верника као и драге госте Митрополита тернопољског и кременцког Сергија, Митрополита црногорско-приморског Амфилохија и П. Г. епископе: захумско-херцеговачког Григорија, аустралијско-новозеландског Иринеја, нишког Јована, ранијег игумана острошког, и славонско-пакрачког Јована, дугогодишњег професора Цетињске богословије и сабрата Цетињског манастира.

Сабрање је благословио, честитајући празник, и Митрополит тернопољски и кременцки Сергије, који је између осталог рекао: „Дошли смо код вас и видимо овде Божији и нама братски народ, и оно што нас обједињује, а то је управо вера у васкрслог Христа и подвиг нашег заједничког трпљења. Овај литијски ход и ово присуство људи, ми доживљавамо као торжество вере овде у вашој земљи. Верујемо да ће, по молитвама нашег народа и нашег свештенства, торжество православља бити најпре у нашој души, а онда и победа православља у целом свету.“

З. Нешић

Висока црквена одличја Немањи Емиру Кустурици и Никити Михалкову Орден за великане филмске режије

На дан празника Светог Василија Острошког, 12. маја 2016, након Свете Архијерејске Литургије у Горњем манастиру Острогу, Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски др Амфилохије, уручио је високо црквено одличје, Орден Светог деспота Стефана Лазаревића, прослављеном филмском режисеру Немањи Емиру Кустурици, са благословом Патријарха српског Иринеја и САСинода СПЦ. Високопреосвећени је том приликом рекао Кустурици да му уручује одликовање које носи име великога песника и чудесног уметника, за изузетан допринос унапређењу православне филмске уметности и сведочења да ће стид и врлина спасити овај свет. „Уметност само када је спојена са добром, са врлином, са стидом, као што је говорио Тарковски, само таква уметност просвећује, освећује, украшава лепотом душе и тела све оне који се хране том и таквом уметношћу. Наш Немања је то име добио откривши онај вечни смисао лика Христовога и лепоту Христа Богочовека, градећи на томе своју уметност“, биле су речи Високопреосвећеног.

Орден Никити Михалкову

У ризници бројних одличја прослављеног руског редитеља Никите Михалкова од петка, 13. маја 2016, „станује“ и Орден Светог деспота Стефана Лазаревића. Аутор „Варљивог сунца“, „Сибирског берберина“ и „Урге“, дошао је у Подгорицу специјално због Првог фестивала православног филма који је претходне вечери завршен. У једнодневной посети Црној Гори био је и у Цетињском манастиру и целивао мошти Светог Петра Цетињског.

„Добро дошли у престони град Црне Горе и у Храм Христовог Васкрсења који је један од најлепших од времена цара Константина“, овим речима је чувеног госта дочекао Митрополит Амфилохије. Управо на предлог Високопреосвећеног, САСинод на челу са Патријархом српским Иринејем одликовао је Ми-

халкова за изузетан допринос унапређењу православне филмске уметности. У

подгоричком Храму Христовог Васкрсења, уручио му га је Митрополит Амфилохије, рекавши том приликом: „Ви сте један од најзначајнијих хришћанских савремених филмских уметника, јер сте утемељени на Достојевском и Тарковском. По нашем осећању и по знању вашег дела, основа онога што сте радили и што радите негде је утемељена на Достојевском и на Тарковском, вашем претходнику. Тарковски је мисли Достојевског да ће лепота спасити свет придодати мисао, за савремени свет од изузетног значаја – да ће стид спасити свет.“

Захваљујући на вредном признању, Никита Михалков је нагласио да у свету љубав побеђује, па и у филму: „И најжешћа истина без љубави је лаж! Сваки православни фестивал у својој сржи треба да носи љубав. Данашњем свету православље као да није потребно. Због зависти су распели Спаситеља. Завист је и у томе што на Балкану постоји једна велика држава (Србија) и што постоји Русија. Туга због туђе радости уништава свет“, казао је Михалков и додао: „Ми гледамо како се изображава представа о добру и злу. Сагласан сам Високопреосвећени с вама, да је комунизам хтио да уништи православље, али мислим да данас још страшнији људи од комуниста желе да униште православље. Комунисти су нам били јасни, они су били атеисти. Али, данас и не кажу да нема Бога. Они желе да макну морално тло испод човека. То се данас зове мултикултурализам, демократија, толерантност и тако даље. Кад дође време плаћања, биће страшно“, нагласио је Михалков захваљујући на одликовању, и поручио да ми православни немамо другога пута.

З. Нешић

У Митрополији дабробосанској

Трећа кућа високошколског богословља СПЦ

„Ово је први пут да послјије више од двадесет година добијамо сопствене кабинете, просторије које су намјенски адаптиране и у центру града што је јако битно за факултет. Огромна је радост и професора и студената и грађана Фоче што на овај начин факултет трајно остаје овде са таквим капацитетима да може да свједочи истину Јеванђеља на један свевремен и савремен начин.“ (протојереј-ставрофор Дарко Ћого)

На празник Светог Василија Острошког, 12. маја 2016, Православни богословски факултет „Свети Василије Острошки“ добио је своју нову кућу у центру Фоче. Прослава крсне славе ове високошколске установе, једине са „оне“ стране Дрине, свечано је протекла у Градском позоришту у присуству више архијереја Српске Православне Цркве, професора, четири стотине студената и пријатеља ове школе богословља. Академском слављу претходила је божанска Евхаристија у Храму Светог Саве коју су служили Преосвећена Господа епископи: далматински Фотије, захумско-херцеговачки Григорије, аустралијско-новозеландски Иринеј, славонски Јован и топлички Арсеније, уз саслужење великог броја свештенства из целе Српске Православне Цркве. На свечаној академији, којој је присуствовао и министар просвете и културе Републике Српске, уручене су дипломе свршеним студентима, магистрима и мастерима православне теологије, те награде најбољим студентима.

О значају дана који се чекао 22 године, о важности нове зграде и просторија за рад младих будућих богослова Српске Православне Цркве на овим просторима, говорио је Владика Григорије, Епископ захумско-херцеговачки и администратор Митрополије дабробосанске, истакавши да „ако волимо своју дјецу и очекујемо од њих да остану да живе овде, да остварују добре резултате и одговорност у раду,

онда им морамо омогућити и услове за стицање таквих знања“. Декан ПБФ, протојереј-ставрофор Дарко Ћого је указао на чињеницу да су сви наменски кабинети и просторије за рад сада по први пут у власништву факултета, што ће омогућити да „факултет трајно остане овде са таквим капацитетима да може да свједочи истину Јеванђеља на један свевремен и савремен начин“.

Са постојећом средњом богословском школом, уз могућности које даје ново здање Богословског факултета, прилику да студијски програм Црквена уметност и сликарство из Добоја буде премештен у Фочу, те чињеницу да се приводи крају опремање студентског дома са 350 места, јасно је да се отвара простор за „позиционирање Фоче у прави универзитетски центар истока Српске“, истакао је на прослави министар просвете и културе РС Дане Малешевић.

Тако је обележавање славе овог црквеног училишта, које је од 1994. године стасавало заједно са Републиком Српском, а данас постало прави духовни и интелектуални расадник и осовина српског народа на овим многострадалним подручјима, прерасло у величанствен празник не само за Фочу и Републику Српску већ и за целу Српску Православну Цркву.

Снежана Круинковић

Фотографије: Дејан Крстић

На српским стратиштима

Студенти ПБФ у посети Јасеновцу и Доњој Градини

Студенти Православног богословског факултета Универзитета у Београду су 15. маја 2016. г. заједно са представницима наставног особља посетили Спомен подручје Јасеновац и Доња Градина. Екскурзија је припремљена захваљујући труду Студентског парламента ПБФ, пре свега колеге Душана Вуковића. Путовање су пратили доц. др Растко Јовић, доц. др Андреј Јефтић, доц. др Марко Вилотић и асистент Ненад Божовић.

У раним јутарњим часовима 15. маја 2016, аутобус са 50 путника упутио се ка Републици Хрватској. У манастиру Јасеновац студенте су дочекали настојатељица манастира, мати Серафима, и протођакон Милан Томашевић, који су пружили срдачну и топлу добродошлицу. Мати Серафима нас је упутила у историју јасеновачког манастира рушеног у 20. веку (1941. године), као и у потешкоће са којима се сусрећу у свакодневном животу.

Сам манастир налази се у процесу обнове. Током обиласка цркве сви присутни су отпевали Тропар јасеновачким мученицима. Мати Серафима је указала и на икону свештеномученика Душана Градишког (свештеник Душан Суботић), који није званично канонизован, али је погубљен заједно са Епископом Платоном.

После послужења у манастиру, настављено је путовање ка Спомен подручју Јасеновац. Уследила је по-

сета споменику Камени цвет, који је дело архитекте

Богдана Богдановића. После достојанственог и молитвеног тиховања код споменика, путници су се упутили ка Меморијалном музеју. У музеју је окупљене дочекао кустос, Иво Пејаковић, који је изнео историјске чињенице у вези са самим концентрационим логором, али и свим недаћама са којима се сусрео овај Музеј у току и после рата 90-их. Иако је после Другог светског рата сам комплекс логора уништен, сведочанства преживелих и преостали артефакти остављају веома снажан утисак, почев од спискова убијених, фотографија логораша и њихових личних ствари.

Завршетком посете музеју, путници су се упутили ка БиХ (Република Српска), како би посетили највеће стратиште логора Јасеновац – Доња Градина. У музеју је окупљене поздравио Дејан Мотл који је одржао једно краће предавање, а затим је одговарао и на питања студената и професора. Одласком из музеја, упутили смо се ка Гробним пољима где према речима кустоса улегнуте хумке представљају масовне гробнице. Над сенима погубљених мученика отпеван је тропар Васкрсења.

Повратак за Београд уследио је у касним поподневним часовима. Посета је прошла у најбољем реду остављајући снажан утисак на све оне који су учествовали у њој. Посебно желимо нагласити да смо поносни на наше студенте који су све време задржали достојанство представљајући наш факултет на најбољи могући начин. Овом приликом захваљујемо се и агенцији *Талас шравел* као и удружењу *Србија за младе* који су помогли организацију овог путовања.

Растко Јовић и Ненад Божовић

Извор: <http://bfspc.bg.ac.rs>

На Православном богословском факултету Универзитета у Београду

Прослава Светог Јована Богослова

Дана 21. маја (8. маја) 2016. године, свечано је прослављена слава параклиса Светог Јована Богослова и слава студената Православног богословског факултета Универзитета у Београду – Свети апостол и јеванђелист Јован Богослов.

Свету Архијерејску Литургију служили су Његово Преосвештенство Епископ аустралијско-новозеландски Иринеј, Његово Преосвештенство Епископ пакрачко-славонски Јован и Његово Преосвештенство Епископ топлички и викар Његове Светости Патријарха српског Арсеније уз саслужење декана Православног богословског факултета протопрезвитера-ставрофора проф. др Предрага Пузовића, Високопреподобног игумана цетињског манастира Архимандрита Методија Остојића, Високопреподобног Архимандрита Прокопија Антониоса Тајара, јереја Борише Шаћића, више јеромонаха и ђакона. Ово торжествено славље увеличали су појци факултета својим умилним појањем. Преосвећени Владика Иринеј, у својој беседи, нагласио је колико је важно заједништво и љубав коју хришћани морају имати међу собом, по речима Св. Јована Богослова: „Који не љуби брата свога кога види, како ће љубити Бога кога не види“. Факултет на коме је и сам студирао и предавао, за сваког студента треба бити место где ће пројављивати себе као део заједнице, радити на њеној изградњи и доследно речима Св. Јована Богослова сведочити Јеванђеље Христово.

По завршетку Свете Литургије, уз присуство великог броја професора, студената и пријатеља факултета, обављено је благосиљање жита и резање славског колача, а након овог свечаног чина уручење диплома студентима који су дипломирали у протеклом периоду. Нека би Господ, молитвама Св. Јована Богослова, небеског заштитника овог училишта, умножио још више труд и врлине свих његових трудбеника, будућих пастира и учитеља стада Христовог, еда би служили увек Њему на славу, а Светој Цркви на понос и радост.

*Извештај приредио: Стефан Зељковић,
председник Студентског парламента*

Извор: <http://bfspc.bg.ac.rs>

У Архиепископији београдско-карловачкој

Седми Васкршњи концерт

Седми Васкршњи концерт под покровитељством Његове Светости Патријарха српског г. Иринеја и у присуству Свјатјејшег, одржан је 21. маја 2016. године на платоу испред Спомен храма на Врачару, уз учешће преко 300 деце учесника, окупљених у девет дечјих црквених хорова и једном културно-уметничком друштву.

Свечаности су присуствовали и Преосвећени Епископ бихаћко-петровачки Атанасије и Његово Преосвештенство викар Патријарха српског Епископ топлички Арсеније, потом Архимандрит Данило Љуботина и многобројно свештенство Архиепископије београдско-карловачке и Храма Св. Саве, као и неколико стотина верних међу којима је највише било деце.

Владика Арсеније је благословио скуп произневши беседу о светлости и радости Васкрсења Христовог.

На концерту су учествовали Хор Богословије Свети Сава, Дечји црквени хорови: „Хаџи Рувим“ из Ваљева, „Слога“ из Смедерева, „Благослов“ из Сремске Митровице, Дечји хор „Светосавско звонце“ из Београда који је најавила уредник Звонца гђа. Радмила Мишев, затим Дечји хор Првог београдског певачког друштва, Вокална радионица „Бистрик“ испред које се бројној публици обратила наша позната уметница Биља Крстић, која је за Радио „Слово љубве“, који је поред Производног завода АЕМ организатор концерта, рекла да су она и „Бистрик“ били одушевљени тиме што могу да наступе на значајном месту и див-

ним поводом и покажу шта деца знају после четири године рада у оквиру Биљине Вокалне радионице. Додала је да је на концерту испред Спомен храма показана нераскидива веза духовног и традиционалног блага које треба да чувамо и негујемо.

Затим су на концерту наступили гости из Врања, чланови Хора Музичке школе „Стеван Мокрањац“ уз диригента Александру Савић, те је уследио наступ КУД-а „Димитрије Котуровић“ из Београда. Новинарка и музички уредник Радија „Слово љубве“ Јелена Жеж, која је и музички уредник Седмог Васкршњег концерта, рекла је за Радио „Слово љубве“ да су хорови, који су учествовали, били изабрани на основу њиховог квалитета, да су изведене жанровски различите песме, а да је публика посебно реаговала на веселије мелодије. Најлепши део концерта је било заједничко извођење свих учесника песме „Људи ликујте“. „Посебан утисак концерта су многобројна деца која су се радовала и играла на целом Врачарском платоу“, закључила је Јелена Жеж.

Добротвор овогодишњег концерта је Управа за сарадњу са Црквама и верским заједницама, организатори су Производни завод Архиепископије београдско-карловачке и Радио Слово љубве, чији је заменик гл. уредника, Драган Тадић, главни организатор традиционалне свечаности.

Извор: сшц.срб

Поводи: реаговања на Вербићев обрачун са веронауком

Упркос најавама министра Вербића да ће часови веронауке бити редуковани у основним, а укинати у средњим школама, Национални просветни савет изашао је са ставом да веронаука у непромењеном обиму остаје и наредне школске године. Због чега би веронаука требало да остане обавезни изборни предмет и који су разлози да се више не посеже за њеним укидањем – настављамо полемику са угледним јавним и научним личностима у наредним бројевима *Православља*.

Зашто веронаука?

др Душан Т. Башаковић,
директор Балканолошког института САНУ

Добро осмишљени програми, без превеликих додатних обавеза, са много рада на терену и примерима из свакодневног живота, учиниће веронауку важном саставницом живота нових генерација које ће, с Божјом помоћи, покренути један широк духовни препород какав је потребан нашем народу, често поколебаном у својој вери, уздрманом у свом идентитету и без поверења у будућност

Без познавања Старог и Новог Завета, као што је познато, немогуће је разумети нашу јудео-хришћанску цивилизацију, која је у последња два миленијума угаони камен наше европске културе, основни оквир наше духовности, наше уметности, књижевности и традиције. Нема књижевног, уметничког или политичког дела које се, у распону од раног средњег века па најмање до краја 19. столећа, може разумети без доброг познавања симболике хришћанства, садржаја његових духовних поука и мученичког Христовог пута ка васкрснућу.

Огромна духовна традиција која је настајала дуже од једног миленијума била је уткана у сва морална начела на којима су почивали друштвени односи. У случају нашег народа, црква је, у до-

Фото: svetigora.com

ба стране доминације преузела многе народноносне и управљачке функције, попуњавајући својим радом, одсуство државне самосталности и политичког вођства. Да вера данас није само део традиције и нашег идентитета, показују дела великих духовника, подвижника и светаца, који су, заједно са лаицима надахнутих Божјом промисли, суштински одредили историјски пут српског народа. Од Светог Саве до Све-

тога Владике Николаја у нашем веку, духовни и народни пут су се са-стајали и допуњавали, да би, сваки пут кад би дошло до одвајања, настала нека велика невоља. *Историјски цуи православља*, Александра Шмемана добро је указао на суштинску повезаност православних народа и њихове вере, док је наша историјска наука, таква знања, са

много скрупулозних истраживања, временом преточила у поуздана научна знања.

Као предавач на предмету „Увод у историјске студије“ на Филозофском факултету у Београду, инсистирао сам да сваки студент прве године историје обавезно прочита грчке митове и Библију, како би имао поуздане темеље у разумевању сложених историјских процеса. Већина студената тада није знала да је Ма-

рија име Богородице, а Ана њене мајке, а да су имена Луке, Марка, Матеја и Јована, имена Христових ученика који су саставили св. Јеванђеља. Многи су мислили да су то историјска имена из наше прошлости, као што су Милица или Душан, а за сваког Лазара су мислили да је везан искључиво за домаћег светитеља, косовског страдалника и мученика. Мало ко је знао да је Мисир старо име Египта, а да је Св. Јован Крститељ Христов рођак. Почињало се, дакле, од нуле, и требало је доста стрпљења и рада да студенти савладају основне параметре цивилизације којој припадају. Упркос повременим отпорима и примедбама, студенти би после испита отишли богатији за драгоцену знања из историје религије, јер су, уз Библију, *Историјски џуџ* *православља* добијали као додатну, али обавезну литературу. Већ на следећим годинама када су слушали предавања из историје средњег века и историје Византије, њихови професори били су пријатно изненађени степеном њиховог познавања основа хришћанства и способношћу да препознају цитате из Св. Писма у историјским изворима, као и да схвате духовне оквири појава и процеса који су се на тим часовима изучавали.

Поменути примери, свакако, показују да су оваква знања потребна и другима, а не само студентима историје и сродних наука које се не могу разумети без познавања Св. Писма и светоотачког наслеђа. Ова знања, у комбинованој форми веронауке и историје религије потребна су нашој деци и то још од основне школе; најпре да стекну основно познавање хришћанског морала на којем су засноване модерне, здраве породице, а да затим, када ступе у неку од цркава, њен простор не осећају као непознати терен са неразумљивом симболиком фресака и икона, са неразумевањем смисла Литургије и Причешћа, или да на храм Божији гледају као споменик културе,

Одсуство веронауке из школских програма после успостављања комунизма у Србији наметнутог тенковима Црвене армије у октобру 1944, негативно се одразило на општу културу и знање

него да у свој пуноћи осете благодати наше вере и упију непролазне поруке из општег хришћанског и нашег духовног наслеђа.

Веронаука, ни када је била обавезна, до Другог светског рата, није увек досезала ове високо постављене циљеве јер је зависила од квалитета наставе и посвећености вероучитеља, катихете, да поруке хришћанске вере приближи младим слушаоцима. Ипак, већи део школске омладине, имао је могућност да добро упозна основе хришћанске вере и кроз њих разуме нашу духовну баштину, нашу народну епiku и њене поруке. У судару са лаичким концептом друштва, веронаука није била апсолутни победник али је остала прибежиште онима који су вапили за духовним знањима и настојали да воде живот у складу са освештаним хришћанским начелима.

Одсуство веронауке из школских програма после успостављања комунизма у Србији наметнутог тенковима Црвене армије у октобру 1944, негативно се одразило на општу културу и знање више нараштаја који су, прихватајући, кроз пропаганду и школски систем, све предрасуде из комунистичке пропаганде, у нашем верском наслеђу видели само једну негативну појаву, обележену конзервативним схватањима и мрачном заосталашћу, ограниченом верски дефинисаним системом мишљења. С друге стране они који се, упркос забранама и казним мерама власти нису одрицали свога хришћанског наслеђа често су се, у страху од политичких осуда и пратећих правних санкција, ограничавали само на традицијски аспект наше право-

славне вере и њене локалне особености, везане за славске и друге обичаје, карактеристичне за српско друштво.

Још од побуне косовских Албанаца 1981, и спремности Цркве да стане у заштиту нашег угроженог народа у јужној српској покрајини, број православних верника који су нагннули у цркве за велике верске празнике био је необично велики, али се и даље мало знало о суштини вере, о молитви, Литургији и Причешћу, о Цркви као Телу Христовом... После коначног слома комунизма, почетком 1990-их, и победе демократских снага, у освит 21. века, обнова духовног живота у нашем народу заживела је у ширим оквирима него што се могло очекивати. Велики број новокрштених није пратило и адекватно познавање вере, којој се оданост, још увек за многе, приказивала духовном посвећеношћу, али без пуног разумевања пуног живота у Цркви. Увођење веронауке као изборног предмета у демократској Србији ипак је било значајан искорак у правцу бољег разумевања хришћанске вере и поука православља за нове нараштаје који су у свет претерано секуларног садржаја, улазили без оптерећења комунистичке пропаганде.

Бескрајне расправе, које се и данас воде о предностима и манама веронауке у школама, за мене су више последица полувековне насилне секуларизације српског друштва под комунистичком диктатуром Ј. Б. Тита и његових наследника, него што су мотивисане стварним проблемима. Још се нигде, колико ми је познато, није показало да је учење веронауке, уведено у Србији 2001, доне-

ло било коме било какву штету, нити да је било некаквих злоупотреба или лошег утицаја по школску омладину различитог узраста. Напротив! Углед блаженопочившег Патријарха Павла додатно је ојачао углед наше Цркве, а његове су духовне поуке, једноставне, пријемчиве и опомињуће, биле окрепљујуће за духовни живот народа већ дуго одвојеног од властите вере, а жедног духовних знања.

Из свих сазнања до којих се из разних средина могло доћи, корист од верске наставе у школама углавном је била вишеструка, док се показала неочењиво вредном свуда где су вероучитељи добро и одговорно радили свој посао. Данашњи проблеми са веронауком пре су, како се чини, у недостатку довољно оспособљених вероучитеља спремних и способних да заинтересују ђаке за материју коју изучавају, него што је споран предмет који предају. Веронауку, стога не треба укидати, него је непрестано допуњавати: боље припремити одговарајуће програме, одстранити недовољно мотивисане и школоване вероучитеље који осим знањем и хришћанском љубављу, својим ђацима морају импоновати властитим примером. Веронауку, такође треба уклопити и са учењем историје религије, како би се, у духу хришћанске љубави и толеранције, једновременно сазнало и како друге вероисповести гледају на божанску природу и друге аспекте вере.

Добро осмишљени програми, без превеликих додатних обавеза, са много рада на терену и примерима из свакодневног живота, учиниће веронауку важном саставницом живота нових генерација које ће, с Божјом помоћи, покренути један широк духовни препород какав је потребан нашем народу, често поколебаном у својој вери, уздрманом у свом идентитету и без поверења у будућност. ■■

Вера је стање духа, а не идеја о Богу

Бојдан Диклић, Љумац

фото: prelistavanje.rs

Како ће се деца сналазити у нечему без чега школован човек не може да бивствује, не може да постоји? Укидањем веронауке ствара се инвалидност у самом зачетку младе душе, а то је крајње неприхватљиво. Пут дечије душе ка Христу траје током стасавања и ми као родитељи и друштво не смемо дозволити да му институције забране тај важан ход ка љубави Христовој. То право деце треба да штити и институционална црква, у нашем случају СПЦ

Ја не могу да разумем иницијативу која је потекла од министра просвете! Не схватам како министру просвете није јасно да деца која буду ускраћена за часове веронауке никада неће моћи да разумеју класике – Достојевског, Толстоја, Шекспира и др?! У предговорима свих издања Достојевског је до скоро морало обавезно да пише да постоји „пренаглашена нота религиозног у делима Достојевског“?! Ако се на то вратимо, пропаћемо. Последице укидања веронауке су далекосежне и рекао бих катастрофалне. Овом приликом нећу улазити дубље у област духовности и одухотворења младих душа, што сматрам веома важним.

Шта губимо ускраћивањем часова веронауке? Ускраћујемо почетак одухотворења чистих дечијих душа, које су у вишем смислу одухотворене самим тим што су чисте, здраве и неоптерећене. Закинућемо им вечити пут одухотворења тиме што ће министар декретом укинути један веома драгоцен предмет.

Питам министра: како ће се деца сналазити у нечему без чега школован човек не може да бивствује, не може да постоји?! Укидањем веронауке ствара се инвалидност у самом зачетку младе душе, а то је крајње неприхватљиво. Пут дечије душе ка Христу траје током стасавања и ми као родитељи и друштво не сме-

мо дозволити да им институције забране тај важан ход ка љубави Христовој. То право деце треба да штити и институционална црква, у нашем случају СПЦ, и да стане у одбрану младих људи.

Исто тако мислим да веронаука треба да доживи темељну реформу и да је та реформа неминовна. То је озбиљан и велики посао. После 15 година нико од нас не зна тачан програм по коме се изводи настава. Он је импровизиран и анахрон, и има утилитарно јуридикчки приступ. Треба отворено разговарати о низу спорних ствари – избору наставника и професора који предају веронауку који су појединачно имали низ неприхватљивих идеја, као рецимо антропоморфизација вере и стварања слике о Богу као антропоморфном бићу, што је, по мом мишљењу, неприхватљиво. Не може се укидати веронаука у средњој школи где тежиште треба да буде на области теодицеје. Мислим да треба изменити однос у градиву када је у питању метафора стварања човека, јер се деци то не пласира на најбољи начин. Било је погрешних примера да ће их, рецимо, Бог казнити, ако не буду имали петице?! Исто тако не сматрам обавезним да катехизис уче напамет. Све је то недопустиво. Веронаука треба да се прилагоди узрасту младих.

Суштина и сврха веронауке је одухотворење и ја се стално враћам на то и са радошћу цитирам оца Сергија, духовника Николаја Берђајева, који је рекао: „Вера је стање духа, а не идеја о Богу“. Ако ће се предмет веронауке свести на то има ли Бога или Га нема, па једни верују да Га има а други не, онда то није оно што је потребно младим људима. Ми смо нашем детету купили стрипован Стари Завет, стрипован Нови Завет, пуштали смо му цртане филмове о Исусу Христу, о Његовом животу и историјској појави. Да ли ће веронаука у основној школи задржати исти назив, а у сред-

Ако се православно хришћанство сведе на обележавање крсне славе и трпезе, а вера сведе на искључиво популистички, родовски приступ и обредно хришћанство, а да се при том не зна ни суштина тог обреда, у самом старту сте тим младим људима укинули слободу да своју веру промишљају на духован начин

њој можда добити назив Основе теологије или Философија хришћанства? О томе треба у озбиљном дијалогу одлуку да донесу СПЦ и Министарство просвете (данашње, сутрашње, прекосутрашње). Зарад деце. Шта треба да урадимо и ми као родитељи, да се не врати време када су се деца крштавала ноћу, кришом, да ли идемо ка томе? Деца имају право на веронауку! Хоће ли то бити факултативно у неком тренутку њиховог школовања или неће, да ли ће Основи теологије бити саставни део философије у средњој школи? Чitam да из министарства стиже мишљење да су деца преоптерећена, па их у циљу растерећења треба „ослободити“ часова веронауке. То је нонсенс, јер тај предмет је све, само није оптерећујући.

Много је родитеља који су такозвани самопрокламовани атеисти, којима када поменете појам вере, одмах крену дрвљем и камењем на институционалну Цркву, на попове, а то нема никакве везе са веронауком. Мада мени појам верник звучи као титула, као неко професионално одређење, а појам верујући човек је нешто што подразумева процес. Верујући човек иде уским путем ка Христу. Велики утицај ту имају родитељи. Многи наставници су и сами родитељи и тај априори атеистички и агностички приступ веронауци је погрешан, у самом старту. Он је искључив. У средњој школи деца имају више обавештења и не сме им се ништа наметати.

У овом случају, како наговештава министар Вербић, намеће им се невера, атеизам. Одузима им се право на одухотворење.

Формална веронаука ничему не служи. Ако се комплетно православно хришћанство сведе на обележавање крсне славе и трпезе, а вера сведе на искључиво популистички, родовски приступ и обредно хришћанство, а да се при том не зна ни суштина тог обреда, у самом старту сте тим младим људима укинули слободу да своју веру промишљају на духован начин. Шта сем вере продубљује свест и савест? Образовање! Али фундамент приступа образовању лежи у духовности. Мислим да СПЦ треба да отвара и своје школе у којима ће родитељи слободном вољом (не)уписивати своју децу. Те школе треба да нуде врхунске програме не само у области веронауке и теологије, него свих предмета. Пример је Загреб, где при Православном духовном центру постоји гимназија. Мислим да је то један од начина одухотворења деце.

Хвала редакцији *Православља* зато што је покренула полемику око овог важног питања. Замислите ученике који треба да прочитају „Поему о Великом инквизитору“, а ништа не знају о хришћанству?! Укуцаће на Википедији, а ништа неће разумети. Без познавања основа теологије једног дана биће хендикепирани у духовном смислу.

Приредила Славица Лазић

– Јубилеј српске просвете –

290 година од оснивања
Славенске школе у Сремским Карловцима
(други део)

Проф. др Ксенија Кончаревић

Оријентација славеносрпског према народном језику била је евидентна и потврђивала се, како смо рекли, еволуцијом овога типа књижевног језика према српском народном, а што је било условљено свакако и захтевима времена у којем су Срби живели у предвуковском периоду када су поједини европски народи у великој мери ту оријентацију остваривали или већ били остварили. Како ли би све ово изгледало у српској писмености да није било рускословенског језика као полазне основе за поменути поступак српских писаца око србизирања овог језика – остаје да нагађамо, али је једно несумњиво: рускословенски језик, као „негативан пример“, као језик који треба у нечему мењати и прилагођавати, као антиузор на који се не треба угледати, рускословенски, дакле, као стални пасивни опонент српском народном језику, одиграо је несумњиво врло позитивну улогу у стварању славеносрпског типа књижевног језика. То је значајан моменат који не смемо занемаривати јер је већина Срба, у свом опредељивању за нови тип свог књижевног језика, *често знала шта неће*, при чему се, наравно, могло јасније одређивати *оно што се хоће*. Неразумљивост рускословенског услова је снажан продор српског народног језика (углавном шумадијско-војвођанског дијалекта, наравно код Срба екаваца) у писане и штампане текстове са световном тематиком, намењене ширем кругу читалаца и слушања

ца. Формирајући се на тај начин, славеносрпски тип књижевног језика није затварао врата помнутом продору већ је, напротив, био стално отворен за све веће уношење у себе српских народних црта, за повећање своје српбизирање. А тај нови тип српског литерарног језика, који је настао као одређена историјска неопходност и против којег се Вук поставио у својој књижевнојезичкој реформи, био је више деценија језик писане културе српског народа, на њему су штампана многа дела световне садржине и намењене у предвуковском и вуковском периоду. Тај тип књижевног језика, славеносрпски, самим својим саставом, присуством и сталним повећањем у себи елемената српског народног језика на рачун рускословенских (славенских) тежио је у свом развоју, како смо рекли, српском књижевном језику на народној основици. Низ српских штампаних текстова нпр. из 20-тих година XIX века писан је језиком који је у великој мери народни, што је, наравно, последица Вукове реформе, али и дотадашњег развоја славеносрпског језика код Срба, усмереног према српском народном језику. Као саставни део духовног живота српског народа у другој половини XVIII и у првој половини XIX века, тај језик је истовремено неодвојиви део и историје тога народа у овом времену.

Овде се, наравно, не сме заобићи чињеница да је Вук Караџић увео у употребу изванредан број српскословенских речи што је та-

кође значило њихово очување у нашем књижевном језику поствуковског периода, а и касније, све до данас. Добро је познат Вуков поступак при превођењу *Нової завѣсти* (Беч, 1847) када је, како сам он каже, задржао педесетак „славенских [рускословенских – А. М.] ријечи које се у нашем народу не говоре“ (нпр. *спасишѣлъ*, *ушѣишишѣлъ*, *иресиуйникъ*, *лицемѣръ*, *ирелуба*, *јединство*, *животины*, *многотѣнъ*, *неирестіани* и др.) и готово исто толико лексема „које су од славенских посрбљене“ (нпр. *богомръзци*, *сребролюбци*, *пријатиан*, *сујеверје*, *изобиље*, *помиловање*, *лицемјерје*, *савршенство*, *новорођени* и др.). Овове треба додати и познате примере као што су: *мошти*, *ойшти*, *ойштина*, *свиштеник*, *вакрснути*, *Вакрс*, *Вакрсеније*, *Боћојављење*, *бденије*, *моленије*, *йоученије*, *приказаније*, *сиасеније* и сл. — које је Вук унео у свој *Српски рјечник* и од којих су неке српкословенски маркиране док су неке неутралне, тј. истовремено чине одлику и рускословенског и поменутог старог српског црквеног и књижевног језика. Целокупан овај Вуков поступак: презимање одговарајућих лексема са српкословенским гласовним одликама и посрбљивање славенских речи, заснован је (а) на Вуковом ставу, изнесеном 1816. године, да „славенски језик остаје источник обогащенија серпском језику, као и російском“ — што се, заправо, ослања на сличну мисао Доситеја Обрадовића исказану још 1783. г. — затим (б) на Вуковом опозитном односу према ру-

књига објављена, она је, заслугом њеног аутора, представљала почетак граматичког описа нашег народног језика који је тада лагано улазио у општу књижевнојезичку употребу. А што се та књига много година касније њеном аутору више није свиђала, то је природно: и данас би многи писци своја прва дела друкчије написали или их, можда, уопште не би писали. Настала под јаким утицајем поменутог Мразовићевог рускословенског приручника, Вукова *Писменица* није могла бити друкчија неголи што је била, али је зато као антиузор могла врло корисно послужити пре свега самом њеном аутору да ускоро, 1818.г., напише другу, *Српску граматику* у чијем је већем делу терминологија остала и даље рускословенска (нпр. *сушѣствителна имена, стѣрадителни залог, дѣјствително причастіје* и др., али у којој је српски народни језик описан садржајније, с новим поглављима о појединим појавама, с мање-више датим комплетним системом свих речи са деклинацијом и др. – тако да је ова књига „постала много српскија од *Писменице*“. А да би то постала, тај свој развитак од 1814. до 1818. године морала је „платити“ својом почетном фазом, *Писменицом*, која је у знатној мери имала тада неопходну рускословенску основу. Дакле, рускословенски граматички приручници из друге половине XVIII и из првих деценија XIX века утицали су, несумњиво, на развитак граматичке мисли код Срба, на формирање таквог знања и културе код појединаца заинтересованих за филолошка питања, што им је омогућавало, па и самом Вуку, да се више или мање компетентно укључе у решавање низа проблема везаних за формирање српског књижевног језика њиховог времена.

Закључујући ова разматрања, можемо констатовати следеће. Улога рускословенског језика, или славенског како се онда звао, у формирању српског књижевног језика код Срба у предвуковској и вуковској епоси није била мала.

Као језик на којем се стицала писменост и образовање, рускословенски је могао бити близак само малобројнима који су га учили док је широј публици остајао неразумљив. Тиме је, још од почетка његове употребе у српској средини а нарочито у време просветитељства (последње деценије XVIII и прве деценије XIX века), овај језик постао извесна негација самога себе јер је већина српских писаца схватила да рускословенски (славенски) не може бити Србима књижевни језик у текстовима ван богослужбене и црквеноадминистративне функције. То сазнање, које је појавом штампаних дела Доситеја Обрадовића посебно било наглашено: да за Србе треба писати народним, простим, свима разумљивим језиком, хватало је и ухватило снажне корене у српској средини предвуковског периода. Оријентација ондашњег српског књижевног језика ка његовој народној основици није више долазила у питање, тако да је она прерасла у развој чија завршна фаза пада негде у трећу или четврту деценију XIX века, када се утицај Вуковог рада на овај процес већ увелико осећао и остваривао. У том процесу, служећи стално као антиузор, као негативан пример на који се не треба угледати, као стални пасивни опонент српском народном језику који у књижевнојезичком и азбучном погледу сам нема никакве шансе код Срба – рускословенски језик је, таквом својом улогом, могао допринети:

а) стварању славеносрпског типа књижевног језика који је у предвуковском и у првим деценијама вуковског периода код Срба био основни литерарни језик на којем је писан и штампан највећи број дела са световном садржином, и који је у свом развитку тежио све већој и већој србизацији;

б) писању појединих аутора готово чистим народним језиком (у овом случају код Срба екаваца најчешће шумадијско-војвођанским дијалектом) који се код по-

јединаца огледа или у свим, што је ређе, или у неким њиховим саставима, што је чешће;

в) васпостављању употребе низа речи са српкословенским фонетизмом, чиме су, заправо, многе речи овога старог српског црквеног и књижевног језика спасене од заборавља, тако да су неке од њих у употреби и данас у српскохрватском књижевном језику;

г) филолошком образовању и таквој култури, нарочито у правописном, граматичком, лексикографском и термилошком погледу, што је појединцима, а и самом Вуку у почетној фази његовог рада, помогло да схвате и да се у овом или оном правцу, с више или мање успеха, поставе и изјашњавају о потреби реформисања ондашњег српског књижевног језика и његове азбуке, при чему су неки предузимали и такве конкретне кораке у предвуковском периоду;

д) успешном Вуковом преводу *Новој завјести* на српски, при чему је, у недостатку српских лексема, Вук задржао или посрбио око 200 рускословенских (славенских) речи;

ђ) коначном реформисању српске азбуке јер је Сава Мркаљ пошао од рускословенске, црквене ћирилице и њу изменио, њу реформисао за потребе писања тадашњим српским књижевним језиком на народној основици; Вук Караџић је прихватио ту Мркаљеву азбуку, применио ју је на грађанску ћирилицу, усавршавао ју је у два маха спроводећи доследно принцип *једна фонема – један знак*, доведши тако ово наше писмо до пуног његовог савршенства.

Као што видимо, у дужем процесу формирања српског књижевног језика новијег времена улога рускословенског језика у показаним правцима свакако није била мала и она се не може занемаривати у нашим изучавањима настанка литерарног језика код Срба предвуковског и вуковског периода. ■■

– Од Свечовека до Богочовека –

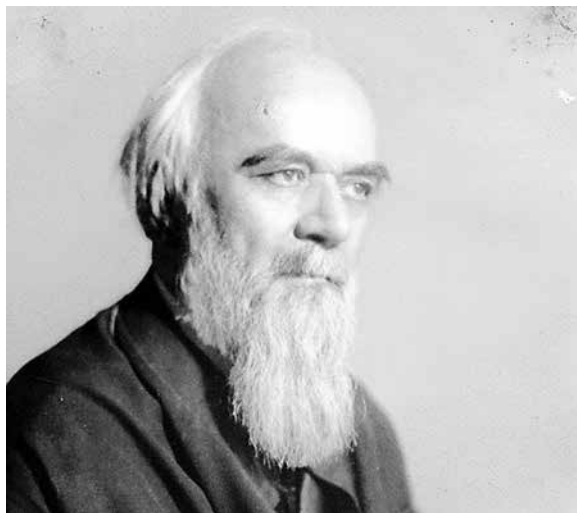
Живот и рад Епископа Николаја

– 10. део –

Беседништво (I)

Радован Бићовић

Владика охридско-битољски и жички Николај Велимировић је највећи беседник у историји српског народа. Да којим случајем није био Србин и да је припадао неком народу који више поштује своје велике људе и духовне вредности, вероватно би данас био сматран једним од највећих оратора света. Он је по много чему јединствена појава у српском народу, али је због своје чудотворне речи био и остао највише хваљен, упамћен и слављен. Колективна народна свест именovala га је „српским Златоустом“. Његове проповеди се још памте и препричавају. Када би се сазнало где он говори, није било тешко превалити ни стотине километара, само да се чује. Били су то догађаји и непоновљиви духовни доживљаји. Подједнако су га слушали млади и стари, необразовани и образовани, религиозни, нерелигиозни и индиферентни. Зато је на дан његове сахране тадашњи Архимандрит, касније Епископ средњозападноамерички, Фермилијан и рекао: „О Теби и Твојој проповеди говорило се на краљевском двору, у београдским салонима и у чобанским колибама“ (Архимандрит Фермилијан, *У спомен владике Николаја*, Чикаго 1956, 35). Његова реч је била чудотворна, магична, пророчка и визионарска. Реч која обнавља, рађа, васкрсава и преображава, надахнује и тера на

Владика Николај Велимировић

размишљање, не остављајући никога равнодушним. Његове речи су биле оваплоћење речи Логоса Божијег, чудотворни пријемници речи Духа Светог. Говорио је он, али кроз њега сам Христос, вечност и све оно што је за вечност, милиони светих Божијих људи. Стога, то није била само вештина, ораторство, већ откровење, и то у судбоносном времену када је претила опасност да зло потпуно тријумфује. То откровење Вечног Живота откривало се кроз њега када је говорио, али и када је ћутао. Његово ћутање је понекад било јаче од сваке речи. Поглед који је продирао до у бескрај ретко ко је могао да издржи. Све је на њему и у њему говорило. Кроз његову реч говори сва васиона, јер он савршено чује њен глас и разуме њен језик.

Свака његова реч и беседа прво је изрицана, па изговорена или написана. Свака је натопљена

молитвом, постом и подвигом. Прво би проповед написао, научио напамет, па тек онда изговорио, јер је знао да је реч јача од мача и да ништа није тако важно као одговорност за реч. Поред тога, Господ га је обдарио чудотворним даром говорништва. „Све оно што се сматра одликом доброг говорништва, све то налазимо у владичиним беседама.“ (Др Анка Гођевац-Суботић, „Поводом десетогодишњице смрти владике Николаја“, *Гласник Српској историјској групи* „Његош“ (без године и места издања), 97).

Имао је изванредан глас (баритон), дикцију, стил, лепоту језика, невероватну моћ изражајности, једноставност говора о најсуптилнијим стварима, огромно знање из различитих области и Божанско надахнуће, као и бескрајну љубав да говори о ономе којег је највише од свега волео – Богочовеку Христу. То је све било запажено и примећено од самог почетка његовог јавног рада. Тако Јован Скерлић, нимало Николају наклоњен, каже да Српска Црква није имала већег оратора и неортодокснијег теолога (Јован Скерлић, „Др Николај Велимировић, Религија Његошева“, *Српски књижевни гласник* (1911) 12, 939). „Господин Велимировић је рођени оратор и он мало злоупотребљује те своје способности.“ (Исто, 940).

Приказујући Николајеве Беседе њим јором темељно и студиозно, Лазар Мирковић, који му такође

није био тада наклоњен, истиче да се из његових беседа „осећа снага која осваја“ (Лазар Мирковић, „Др Николај Велимировић, Беседе под гором“, *Богословски гласник* (1912) 22, 136), али и да он неће оставити код обичног света неког трага, већ само код образованих људи (Исто, 133). У једном приказу *Нових беседа под гором*, чији се аутор потписује псеудонимом *Старовремени свештеник*, каже се да Николајеве беседе испољавају лепоту, сјај, дубину душе, јачину разума и необичну моћ мишљења (Старовремени свештеник, „Др Николај Велимировић, Тумачење Истине I (Нове беседе под гором)“, *Весник Српске Цркве* (1922), јун-јул, 470). У њима се изображава дубока вера, непоколебљиво уверење, а свака је реч стављена у службу Божије речи (Исто, 471). Он је топао и кротак као апостол (Исто, 471). Он улази у тајну сваке речи (Исто, 472). Овај је човек, истиче аутор, укротитељ, утешитељ, учитељ, брат, проповедник, топли молитвеник. Он је велики у скромности, и скроман у величини својој. Он је за то да проповеда Реч Божију, да велича Његову славу и Његово свето име, да теши и учи људе, да понижене диже, горде укроћује, да их све приводи Богу (Исто, 473). Готово идентичну мисао износи и М. Парента. Николајеве *Омилије* подижу клонуле, теше ожалашћене, уверавају сумњичаве, соколе малодушне, обраћају грешне, поучавају неукe (Парента, „Епископ охридски Николај, Омилије на недељна и празнична Јеванђеља“, *Гласник Српске православне Патријаршије* (1926) 4, 61).

Отац Јустин Поповић у свом предговору за прво издање *Молишавна на језеру* још тада истиче сву Николајеву величину. До појаве Николаја српска душа је муцала и у њему је нашла свој потпуни израз. „Он је стил, благодатно-раскошни наше душе. Он говори, никада у нас није тако говорио човек... Он има дар речи, јер има дар свеосећања, дар жалостивости, дар свељубави, дар молитве.“

Читаоцима Православља представљамо одабране одломке из књиге блажене успомене о. Радована Биговића *Ог Свечовека до Бојочовека* (Р. Биговић, *Ог Свечовека до Бојочовека: хришћанска философија владице Николаја Велимировића*, Друштво Рашка школа, Београд 1998).

(Јустин Поповић, *Предговор за Молишавна на језеру*, Шабац 1988, 7).

Димитрије Најдановић, велики пријатељ Владичин, понавља мисао оца Јустина, само другим речима: „Кроз сва столећа – бар се то може смело тврдити – Владика Николај био је и остао највећи беседник српског народа. А можда и целог света“ (*Три великана*, 140). Због лепоте и садржајности његове проповеди и мисли, М. Гавриловић га упоређује са Светом браћом Ђирилом и Методијем и са Светим Савом (М. Гавриловић, „О епископу Николају“, *Порука* (1956) 36, 7).

Што је време више одмицало, његова проповед је добијала све више на значају. О њему исте оцне казују и они који нису имали прилике да га слушају. Отац Артемије Радосављевић каже: „До Владике Николаја беседништво је код нас било учмало и замрло, стереотипно, говорено по нужди и дужности. Дар беседника Николаја Охридског и Жичког доживљава се зато као благодатна киша у сушно доба, као небеска мана у пустињи, као право чудо и откровење. Тематика његових проповеди је разноврсна, увек савремена, актуелна, беш као и беседе Светих Отаца, које се и данас читају и доживљавају као непролазне и трајне вредности“ (*Нови Златоуст*, 24–25). А Амфилохије Радовић, епископ банатски, на првој слави *Гласа Цркве* – Свети Николај Српски – узвикује: „Велики је и диван овај Златоуст српски. После њега ми више таквог Златоуста немамо, нисмо га сличног њему ни имали у историји“ („Беседа епископа банатског Амфилохија“, *Глас Цркве* (1987) 3, 30). Умни београдски прота Божидар Мијач исто износи интересантан суд: „Владика Николај Велимировић, који је у себи идеално спојио ученост и благодатни дар, расковао је цр-

квено учење, збијено у догматске трезоре и клаузуле, у надахнуте беседе и списе и занео ову земљу почетним речима“ (Б. Мијач, „Проповед и штампа као реч Цркве“, *Богословље* (1987) 2, 132). Др Милорад Станишић, професор аеронаутике и астронаутике, у свом предавању одржаном на Академији посвећеној Николају у Либертвилу 3. априла 1976. године категорички га назива „најмудријим Србином и најбољим духовним беседником од Светог Саве до данас“ (М. Станишић, *Николај*, 5). У писму упућеном уредништву *НИН-а* од септембра месеца 1981. године, а поводом напада на Николаја у истом недељнику од 2. августа 1981. године, песник и публициста Комнен Бећиревић истиче да Николај „као богословски мислилац, беседник и књижевник спада у ред највећих умова српског народа“ (Комнен Бећировић, *О владици Николају*, необјављено писмо које се чува у архиву Западноевропске епархије). Оваквих и сличних мишљења има много (Види следеће радове: Др Драгутин Прохаска, *Прејелег савремене хрватско-српске књижевности*, Загреб 1921, 337; Денис Иван, „Религиозни проблем Јужних Словена“, *Југословенска њива* (1919) III, 14; Милан Марјановић, „Између неба и земље“, *Југословенска њива* (1919) III, 454; Димитрије К. Јакшић, „Др Николај Велимировић“, *Српско Косово*, Београд 1924, V, бр. 8, 6.8; 9, 8–9; 12, 5–6; 14–15, 8–9; 17, 8–9; 18, 9–10; 21, 4–6; 22, 13–14; 23, 12–14; Јован Скерлић, *Кришћике*, књ. II, Београд 1971, 422–424; Tin Ujević, *Sabrana dela*, sv. 7, Kritike – prikazi – članci – polemike – o hrvatskoj i o srpskoj književnosti, Zagreb 1965, 333–337 и 479–482; Др Димитрије Кириловић, „Јеретици у Цркви“, *Нова Европа* (1926) књ. XIV, 12, 400–405; Веселин Вукићевић, „Један лажни апостол“, *Нова Европа* (1921) 11, 306–311; Б. Миљковић, „Николај Велимировић, Нове беседе

под гором“, *Српски књижевни гласник* (1922) књ. 6, 3, 230–231; Д. Јанковић, „Николај Велимировић, Беседе под гором“, *Српски свештеник* (1912) 16–17, 162; А. У., „Др Николај Велимировић, Беседе под Гором“, *Словенски јуџ* (1912) 32, 252–253, 33, 262–263; Јово Давидовић, „Један нови проповедник“, *Српски свештеник* (1913) 11, 333–341; М., „Др Николај Велимировић, Беседе под гором“, *Дело* (1912) књ. 64, 1, 159–160; Љ. Вуличевић, „Српски моралисти“, *Нови Србин* (1913), 1–6, 64–73; М. Јовановић, „Ново дело Његовог Преосвештенства еп. Николаја“, *Црква и живош* (1926) 1–2, 49–51; 3. „Др Николај Велимировић, Нове беседе под гором“, *Хришћански живош* (1922) 5, 309–311; Мирко Максимовић, „Николај Велимировић“, *Књижевни преглед* (1923) 1, 57–58; М. Петровић, „Поводом најновијих Николајевих књига“, *Весник Цркве Православне* (1926) 7, 1–2; Световњак, „Др Николај Велимировић, Беседе под гором“, *Прејород* (1912) 1,8). По свом беседништву Николај је познат и изван граница своје Отачине, посебно у Енглеској и у Америци. Он је, рецимо, због тога има част да као први неенглец говори у катедрали Светог Павла у Лондону. По сведочанству Стефана Грахама, он је преко ноћи постао славан у Енглеској, где су га многи тражили да проповеда („О Епископу Николају“, *Порука* (1956) 36, 8. Та проповед је објављена у *Српским новинама*, Крф 11. јул 1917, 3). Миодраг Пурковић, пријатељ Владичин, Такође каже да је Николај својим проповедима импресионаирао свет и странце (Упореди: Миодраг Пурковић, „О Епископу Николају“, *Порука* (1956) 36, 6).

Колико је значило присуство Владике Николаја међу Србима у дијаспори илуструју и речи Константина Фотића на сахрани Владичиној: „Реч Владике Николаја уливала је веру и наду не само нама у изгнанству у слободном свету, него и народу у поробљеној Србији, где је она допирала невидљивим каналима“ (Констан-

тин Фотић, „На опроштају од владике Николаја“, *У спомен владике Николаја*, Чикаго 1956, 20).

Николај је имао много непријатеља, али ни они му нису оспоравали дар говорништва. Тако Хаци Тодор Димитријевић, који је уложио много енергије да компромитује Николаја, ипак каже: „Мада влада једном изванредно моћном стилском лепотом, тако да се скоро сваки човек у његовом присуству, уз његове списе осећа фасцинантним, ипак свеколико тај таленат речитости даје само једну бљештаву илузију животворности, засењујући је великим опсенарством симбола и сигнала, то јест опсенујући речима, он из себе даје сенке, уместо живих глагола благодати“ (Хаци Тодор Димитријевић, *Црквена лица о Николају*, Београд 1940, 29. Х. Т. Димитријевић на другом месту критикује његов језик, али без икаквих основа и аргумената. Лепоту језика нико Николају није оспоравао (упореди: *Беседников језик*, Београд 1940). Критику овог памфлетског списка је написао Е. Крстуловић, *Жив ми Тодор*, Београд 1940).

Беседа *О Великом имену* ушла је и у Нушићеву *Реторику* као једна од најбољих проповеди светског беседништва, а на њеном месту могле су се заслужено наћи и многе друге беседе (Као изузетне беседе могу се означити његови говори приликом преноса Његошевих костију са Цетиња на Ловћен (1925), на рођендан Краља Петра II у Сарајеву (објављен у часопису *Браћинство*, 9. 3. 1940), о чему су писали *Политика* од 7. септембра 1940. и *Гласник СПЦ* (1940) 19–20, и говор о Пупину, објављен у *Политици* 17. марта 1935, 8). Из наведених мишљења о Николају, а таквих места би се још могло наћи, јасно се види да је српско црквено беседништво са њим доживело своју ренесансу, можда и свој врхунац. Но и поред тога што су неподељене импресије о њему као „Српском Златоусту“, његово беседништво још увек није стручно оцењено. Не

постоји расправа или студија која би целовито указивала на све димензије његовог проповедничког рада, и стручно валоризовала његово беседништво. Постоје само афирмативно-импресионистички судови који, иако у основи тачни, нису довољно образложени.

Било је делимичних покушаја и критичког преиспитивања Николајевог беседништва. Те почетне кораке су учинили Лазар Мирковић, Јован Скерлић, Бранко Лазаревић, Милан Богдановић и Димитрије Најдановић. Скерлић, Лазаревић и Богдановић су се критички освртали на његов стил, на мисаоне домете проповеди, а Мирковић, Максимовић и Најдановић, као теолози, указивали су на теолошку садржину и њену вредност. Са искључиво реторског аспекта анализа нема, а оне су неопходне.

Николај је био разноврстан беседник. По форми се његово беседништво може поделити на: омилије, тематске беседе, пригодне и посмртне проповеди. У свима су присутна класична правила реторике и омилитике, али ненаметљиво. Форма не иде на уштрб садржаја. Чини се да је био ненадмашан у проналажењу адекватног увода, који је увек имао за циљ да привуче пажњу слушаца. Многи примери би могли да постану класични обрасци. Излагања су му концизна, јасна, убедљива, свеједно о којој врсти проповеди је реч. У закључцима се, мање-више, држао уобичајених правила црквеног говорништва. Обично их је завршавао неком молитвом или славословљем. Говорио је онако како је мислио, осећао и доживљавао, никада хладно и демагошки. Зато су те проповеди и биле тако убедљиве и импресивне, посебно што је све било исказано бираном речју, лепим језиком и пропраћено складним покретима и гестикулацијом.

— *наставиће се* —

Поводом четврте годишњице
од упокојења протојереја-ставрофора
др Радована Биговића

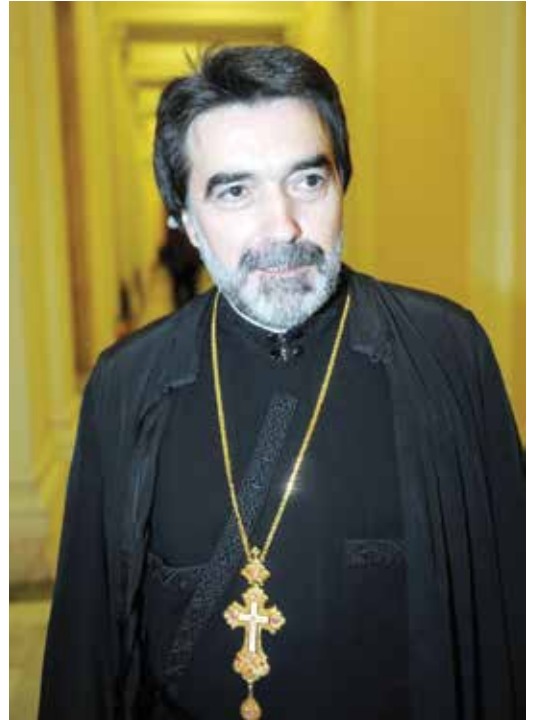
Неувенљив лавор славе – дар Божији на човеку истинитом

Дана 31. маја 2016. године навршило се четири године од упокојења о. Радована Биговића. Данас, више него икад, осећа се мањак такве личности у Цркви, која је била пројава људскости и срдачног односа. Човек који је сваком пружао руку са благим осмехом; свештеник и учитељ коме смо се без страха могли обратити за помоћ, савет и утеху; брижни пастир који се стараше не само за квалитетно образовање својих студената, већ пре свега да свако од нас пронађе своје животно место служења у Цркви Христовој. У доба кад се мало ко бавио бригама младих, о. Радован није одбијао никога у томе да помогне и укрепи. Његова благост у очима и искреност пружале су подршку срцу које је, рањено грехом и грубошћу савременог начина живота, тражило лек. Савременим изразима представљао је светост као начин постојања у Цркви и као друштвени идеал. Заиста, остаде миљеник Цркве која га се непрестано сећа и враћа његовим благим речима, нарочито оним о *екуменској љубави*. То је светитељска или свечовечанска љубав, доброта која излази из чистог срца, преобра-

жава цело биће и моли се за цео свет. О. Радован је био оличење екуменске љубави и *кредо* да њоме најбоље може да се бави онај ко црпи са њених извора, Литургије и Јеванђеља.

Народ је волео да слуша његове истински интелектуалне приче, разборит говор, ехо вечног Логоса, праву реторику, духовно пиће које чини да друга срца горе (Лк. 24, 32). Као интелектуалац, ауторитет и знање није користио да влада, већ да служи другима. Вероучитељима је саветовао да треба да поседују *особине лишурја*, који ће своју службу припремати постом и молитвом, врлинама и добрим делима.

Био је вредни црквени и духовни неимар, о чему остаде спомен из пера проф. Тутекова: „Целокупним служењем као литург и пастир неуморно је градио парохију при маленом Храму Св. Архангела Гаврила у Земуну, као живо литургијско друштво. О. Радован беше истински иконом и домаћин у овом друштву, олицетворење оног *іосіолоубивої етіоса* древних хришћана.“ Остао је Земун још увек намагнетисан његовом појавом, пун наговештаја да на чудесан начин љубав побеђује

смрт, чинећи је *Пасхом*, *пролазом у Царство Божије*. Ипак, чим оде вољена личност остане празнина. Присећамо се лакоће духовне атмосфере која га окруживаше, те колико је без његове *уникалне харизме* тешко импровизовати нешто бар приближно томе. Ако се нека заједница окупи око уједињујуће личности, онда треба да се подсећа да њен одлазак представља испит вере. Лако је живети у надахнућу, али живот хришћански често пролази кроз остављености у којима треба бити духовно стамен. Тако, празнина јесте медијум љубавне поетике у којој налази своје изразе и очигледност. Грлећи вољену особу, осећамо онтолошку увереност, испуњеност и јединство. Када није ту, грлимо њену одсутност и уверавамо се у невидљиве љубавне нити које нас вежу, али и да ништа ту празнину не може поупнити до само њено присуство. Тако, искрено се надамо у пригрљај у вечности. Радуј се оче Радоване, Бог ти се обрадовао!

Миланка Тешовић
и Зоран Машић

– Нека питања из Старог Завета –

Патријарх Јаков, новији живопис из Грчке
(извор: agiotokos-kappadokia.gr)

Довитљиви праотац Јаков

Проф. др Родољуб Кубаиш

Јаков је обичан човек, који верујући у Бога пролази кроз разноврсна искушења.

Као такав он није био узор само истакнутих појединаца, него сваког човека.

Управо су у лику Јакова потоњи Израилци налазили смернице
за свакодневни живот, као и прибежиште за утеху.

Приповести о праоцима Аврааму, Исаку и Јакову нису историјски извештаји који су превасходно имали за циљ да историјски тачно пренесу догађаје из њиховог живота. Упитно је каквог би значаја имали „суви историјски подаци“ за касније нараштаје старих Израилаца, јер они нису имали историографске тежње особене за наше доба. Темељнија егзегетска истраживања показују да је циљ ових приповести био другачији. У идејном средишту ових приповести била је поука. Наиме, у ликовима праотаца библијски писци су тражили узор понашања и вере. Сврха приповести, пре свега, је била да се из примера праотаца извуку поуке за свакодневни живот. Приповести су из тих разлога и обликоване и преношене од стране потоњих нараштаја. Чак и оне перикопе у којима праоци нису представљени у најбољем светлу имала су важну дидактичку функцију. Та-

ких одељака има и у приповестима о праоцу Јакову, по којем је Израил и добио име.

Приповести о Јакову налазе се у Књизи постања (25–35; 45–50). Ради бољег разумевања лика праоца, укратко ћемо изложити најважније моменте из библијских приповести. Још у мајчиној утроби борио се са братом Исавом (Пост. 25, 22); приликом порођаја држао је за пету брата првенца (25, 24–26). Брат Исав је постао ловац и ратар – миљеник оца Исак, док је Јаков више боравио око шатора са мајком Ревеком (25, 27–28). Јаков је још у младости показао да је итекако склон прорачуну: Исав му за чинију лећа продаје првенаштво (25, 29–34); уз помоћ мајке вара оца и брата и добија благослов (Пост. 27). Стога је, по наговору мајке, морао да бежи код ујака Лавана у Харан (Пост. 28). Служио је код Лавана и добио његове две кћери за жене, с тим што му је Лаван на превару дао прву кћи (Пост. 29, 21–26); да

би додатно служио за стоку (30, 31–43). Потом са женама и децом бежи од ујака и рођака у Ханаан (Пост. 31). На путу је имао чудесан сусрет са Богом код Фануила, после борбе добија име Израил (32, 22–30). Убрзо је срео и брата Исав и помирио се са њим. У Ханаану пролази кроз тешка искушења: синови Симеон и Левије чине покољ у Сихему (Пост. 34); на путу му приликом порођаја умире вољена Рахила (35, 16–20); Рувим му је „стао на постељу“ (35, 22). Затим браћа продају Јосифа, лажући оца Јакова да га је звер растргла (37, 18–36). Живот скончава у Египту, где су га синови одвели код Јосифа (Пост. 49, 33). Јосиф га је са браћом сахранио у Мамрији у „пећини на њиви Макпелској“ (Пост. 50, 13).

Поента ових приповести јесте да – поред сећања на великог праоца – потоњи Израилци у њима увиде моделе понашања у свакодневном животу. Јаков је, као и остали праоци, био па-

Лестница Јаковљева – сан Патријарха Јакова (Пост. 28. 12–16), живопис из светогорског манастира Дионисијат, 16. век (извор: ruicon.ru)

радикална и на неки начин лик у којем је сабран читави Израил. Јаков је у односу на остале актере приповести физички био у подређеном положају. Стога је морао да се довија да би изишао као победник. То се поготово односи на Исава и Лавана. У свим тим догађајима он се показао као оличење разборитости и борбености, што је показао и приликом рађања, држећи „за пету Исава“. Управо је и Израил био у политички сличној ситуацији. Само мудрост и храброст су га одржавале да опстане. Лаван и Исава су из касније перспективе били Арамејци и Едомци, суседи са којима су Израилци често били у сукобу. Истовремено Јаков је приказан као домаћин и човек који води рачуна о сопственом интересу, у односу на доброћудног али распојасаног и непредвидивог Исава. Прича о преузимању првенаштва и благослова није само згода из живота, него се из ње показује да је наслеђе

на онима који га заслужују. Исава жени Хананке и тиме жалости родитеље (26, 34–35; уп. 27, 46), продаје првенаштво, живи као ловац и разбојник. Према схватању писца, такви не треба да добију наследство, него разборити и храбри као што је био Јаков. Наравно, Јаков је приказан као поштен и обазрив човек који се, када је год могао, клонио зла.

Међутим, изнад свега плени реализам ових библијских приповести. Сва Јаковљева довиљивост и то што је неке ствари радио на превару, враћале су му се у истој мери. Тако га је Лаван злостављао и варао, умире му млада и вољена Рахиља, Рувим му „стаје на постељу“, добија вест о смрти сина Јосифа. Јаков је осетио сву окрутност живота. Библијски писци су Јакова, за разлику од других античких јунака, представили врло реалистично. Нема ту никаквог хероизма јелинског типа (Херакло, Персеј, Ахил) или бајковитих

приказивања других блиско-источних хероја. Јаков је обичан човек, који верујући у Бога пролази кроз разноврсна искушења. Као такав он није био узор само истакнутих појединаца, него сваког човека. Управо су у лику Јакова потоњи Израилци налазили смернице за свакодневни живот, као и прибежиште за утеху. Он и јесте био праотац Израил – разборит и храбар; човек који се „јучначки рвао са Богом и људима, и одолио“ (Пост. 32, 28). Читајући овакве приповести тешко се отети утиску колико би и ми Срби требало да пратимо сопствене праоце, поготово Светог Саву – човека мира, разборитости и храбрости. Сава је добро схватао ситуацију у којој смо се налазили и у том складу је деловао: ишао и на Исток и Запад, мирио браћу и комшије, уводио закон... Данас се у том погледу није ништа суштински променило, сем што ми често губимо из вида лик Светог Саве.

Топлички устанак – нејач против силе и оружја (10. део)

Бомбама разбили Бугаре

Анђоније Ђурић

– Куршумлија је био први град који су ослободили устаници –
– Око 500 бугарских војника са четири митраљеза жестоко су бранили Прокупље –

На том писму се потписао и бугарски поручник Данев, са напоменом: „И од стране бугарске власти и мене лично гарантује вам се живот и слобода. Молим одговорите.“ Истога дана Војиновић одговара обојци. Писмо Геречу, у изводима, гласи:

„Предати се ни у ком случају нећу жив, већ само мртав. Часном српском официру не доликује предати се. Онда најмање бринем за свој живот када су у питању животи хиљада моје браће, јер сам га жртвовао за свој род. Продужавање рока предаје излишно је. Само у том случају могу растури чете ако се буду сви услови испунили према мојим ранијим писмима...“

Војиновић даље каже:

„Нисам ја вођа разбојничке банде који се напљачкао пара па да се предаје и помоћу истих живот спасе, већ сам ја српски официр који је позван да ноћу и дању бди над својим народом

и упућује исти да не заборави своју народност, веру и отаџбину.“

Војвода Коста Војиновић
(извор: wikipedia.org)

ну. За своју родбину не бринем и радујем се што страдам за своју отаџбину...“

У писму поручнику Даневу, Војиновић у почетку понавља да се неће предати жив, а онда за

Бугаре каже да су се понели као варвари и нехришћани, да нису убијали војнике већ жене и децу. „Имајте на уму да је светски рат и да се не зна шта вашу отаџбину сутра чека.“

На крају поставља услове под којима би евентуално растурио комитске чете на целој бугарској територији:

1. Да ми се изда објава од Врховне команде бугарског царства да могу слободно живети на бугарској територији и где желим, али без предаје. У том бих случају настојао да се више не деси ниједан сукоб и да се сви из шуме врате кућама.

2. Свим мојим људима да се изда објава да могу живети мирно код кућа и да им се живот гарантује код ваше Врховне команде.

3. Да ми се исплати 40.000 динара колико сам оштећен од ваше војске.

Аустријски гувернер у Београду депешом наређује 20. априла

команди у Крушевцу да се термин за предају Косте Војиновића и његових највише 40 људи има продужити до 10. маја. После истека тога рока са њим се више неће војнички поступати. Ако се, пак, преда, његова родбина ће се пустити из интернације. Са Војиновићем да се поступа као са ратним заробљеником, с тим да му се за време рата да извесна слобода. За случај његове предаје, кад се буде појавио у Београду, да му се исплати 100.000 круна, његови људи да се сматрају такође као заробљени српски војници. Једино му треба рећи да за време рата неће моћи остати у Србији.

Проглас грађанима Лесковца

Мада је крајскоманда у Крушевцу проследила ову поруку Војиновићу, он је и ове услове одбио, остајући само при ономе што је он захтевао. Крајскоманда јавља о томе депешом у Београд да се забране сви даљи преговори и распише награда од 20.000 круна ономе ко га ухвати. Пошто се Београд вероватно са овим сложио, Војиновићу је првог маја из Крушевца упућено писмо следеће садржине:

„Царска и краљевска војна генерална команда у Београду за окупирану територију Србије наредила је под бројем 657 од 30. априла да вам се саопшти како, уколико се до 10. маја не предасте безусловно, заједно са свим нашим сарадницима, после тога рока, према вашим жељама, које смо из добре намере хтели испунити, нећемо више никакве обзире имати, и губите право да се са вама и вашом непосредном пратњом као и са непријатељским официрима, односно војницима, поступа.“

Писмо је потписао крајскомандант у Крушевцу, потпуковник Бауман.

Споменик војводи Кости Војиновићу и његовим друговима
(извор: *Новости*)

Цитирали смо ову преписку да би се јасно видело да је и аустријска и бугарска окупаторска команда вођом устанка сматрала Косту Војиновића, а не Косту Пећанца, да је, у ствари, Коста Пећанац био у другом плану. Док су јака потерна одељења даноноћно трагала за Костом Војиновићем, надајући се да ће га ликвидирати и тако угушити побуну устаника, Коста Пећанац се за то време скривао у планини Радан.

Али, вратимо се почетку устанка и нападу на поједине градове.

Иако устанак још није био проглашен, у свим овим крајевима почеле су борбе са непријатељем. Капетан Милинко Влаховић и комитски војвода поп Димитрије Димитријевић кренули су према Лесковцу и његовим грађанима упутили овај проглас:

„Лесковчани!

Прикупите се и крадом измакните нама, наћи ћете нас, преко доносиоца овог наређења, код главног стана у шуми.“

Овај проглас носи датум од 9. фебруара 1917. године.

Сличан проглас упућен је свим општинама среза Владичин Хан, а истовремено и у свим општинама врањског округа.

До огорчене борбе, како се види из појединих докумената, дошло је у селу Мачковцу, километар од Куршумлије, у ноћи између 12. и 13. фебруара. Народ се жалио на насиља која је из дана у дан чинила једна чета Арнаута – жандарма, коју су сакупили и довели Бугари и Аустријанци да би завела ред у Куршумлији. Одабрано је једно одељење устаника под командом Ице Калајџије и Боже Димића. Устаници су се са Арнаутима срели у селу Мачковцу. Непријатељ је у овом сукобу претрпео пораз, па се брзо повукао у Куршумлију. Народ који није више могао да трпи зулум, придружио се устаницима и истог часа, гонећи непријатеља, стигао до Куршумлије и у зору опколио овај град.

— *наставиће се* —

Српска артиљерија код Ниша (извор: wikipedia.org)

Снежана Крућниковић

„Својим херојством у последњем рату, својим чудним одржањем дате речи, својим узвишеним мучеништвом, које је потврдило њену неразрушиву моралну снагу и своју скору ренесансу, Србија је скоком ушла у први ранг солидарности народа који се боре против тевтонске хегемоније, а за слободу света. Племенитошћу свога држања и храброшћу у патњи, она привлачи општу симпатију и дивљење“, записао је о јунаштву Срба у Првом светском рату француски публициста Едуард Шире.

Ниједна друга земља учесница Великог рата није тако скупо платила своју слободу као Србија.

Српска слава остала је забележена, али су и српске жртве биле огромне. Велику победу у Првом светском рату Србија је несразмерно скупо платила: током рата изгубила је, процењује се, између 1.100.000 и 1.300.000 становника, што је чинило готово трећину укупног становништва.

Немачки цар Виљем, који је у то време био персонификација тадашњег империјализма и противника Србије, рекао је о српском народу: „Штета што тај мали народ није мој савезник.“

Аустријски генерал Алфред Краус је констатовао: „Овом приликом треба напоменути да смо упознали Србе као ваљане непријатеље. Ја сам их сматрао и сматрам их и сада као војнички нај-

јаче од свих наших непријатеља. Задовољни с малим, довитљиви, лукави, особито покретљиви, добро наоружани, богато снабдевени муницијом, вешти у коришћењу земљишта, врло добро вођени, мржњом и одушевљењем загрејани за борбу, они су нашим трупима задавали много више тешкоћа него Руси, Румуни и Италијани.“

Ко нас је мудро водио?

А ко је водио тај „мали народ“ у чудо – војничка постигнућа, али и посрнућа и наизглед непоправљиве губитке, који су се на крају завршили сјајном, величанственом победом, о којој су и највећи непријатељи и далеко надмоћнији противници, морали говорити овако похвално?

Почетком тридесетих година 19. века његов деда Арсеније доселио се са Косова у Белу Цркву

у Банату. Када су га упитали како се зове, одговорио је да је он „путник у непознатом правцу“, па је тако и добио презиме Путник.

Путников унук – Радомир рођен је 24. јануара 1847. године у Крагујевцу. „Био је добар ђак, одмерен и учтив, али је волео да се у друштву наметне као први, да се његова слуша. Ту особину задржао је кроз цео живот.“ Војничко звање стекао је на Артиљеријској школи у Београду.

Војна историја одавно је оценила животно дело Радомира Путника – уврштен је у ред највећих војсковођа Првог светског рата и српске ратне историје.

Ових дана, тачније 17. маја, навршило се тачно деведесет и девет година од његове смрти. О њему, првом српском официру који је понео титулу војводе, најбоље говори чињеница да је добио 26 српских и страних одличја, ме-

Војвода Радомир Путник
(извор: wikimedia.org)

ђу којима и Орден Карађорђеове звезде првог реда; Орден Таковског крста трећег степена; Орден Белог орла трећег степена; Орден Светог Саве првог реда... У току четрдесет година активне службе Радомир Путник је учествовао у шест ратова: два рата с Турском, 1876. и 1877, рату с Бугарском 1885, два балканска рата 1912–1913. и Првом светском рату. Одгајио је блиставе команданте Степу Степановића, Живојина Мишића, Петра Бојовића и Живка Павловића. Они су сложено радили под његовим вођством и надзором. Током своје богате војничке каријере био је два пута начелник Главног генералштаба, пет пута министар војни и начелник штаба Врховне команде Војске Краљевине Србије у Балканским и Првом светском рату. Обдарен изванредним памћењем, Путник је до те мере познавао географију своје земље да је у току ратних операција 1914, диктирао распоред трупа не гледајући у мапу. Водио је два рата: један за спас отаџбине, други за сопствени живот. Српска војска се очајнички борила да се одупре завојвачу. Њен командант Путник усклађивао је стратегију одбране и противнапада са болесничке постеље, на самрти од емфизема и борећи се својим парализованим плућима за сваки дах. И војска и њен командант забележили су блиставе победе на Куманову,

Момчило Гаврић
(извор: Новости)

Брегалници, Церу и Колубари и били побеђени 1915. год. Србија је преживела. Путник није. Преминуо је 17. маја 1917, не дочекавши славне дане победе.

О њему је одличан познавалац српске душе Швајцарац Арчибалд Рајс, записао: „Тек сада схватам колико је необичан и уман био тај старац, бледог лица, уоквиреног проседом густом брадом подрезаном у шиљак, који је своју болесничку постељу претворио у биро у коме је неуморно радио дан и ноћ.“

Ко је све ратовао?

Велика голгота у Првом светском рату изнедрила је читаву плејаду српских јунака. Под командом неустрашивих војсковођа, ратовала је војска – таква да су *Келнске новине* од 1918. године, писале: „Мало војника се тукло онако како се тукао српски војник. Он је умирао тамо где му је било наређено да се држи.“ Шездесет процената српске, мушке популације страдало је у овом страшном ратном вихору. Они који су преживели, готово сви од реда, су оставили за собом живот-

не приче као из филмова. Једна од њих је свој невероватан ток добила већ на самом почетку рата...

Аустроугарска је главнину својих снага концентрисала на реци Дрини чија је околина била поприште борби у првој офанзиви. У том првом налету непријатеља, у оближњем селу Трбушница код Лознице, осмогодишњем дечаку, Момчилу Гаврићу, убијена је цела породица, а њега је спасао случајни одлазак код рођака. Како му је и кућа била изгорела до темеља – малиша се сам упутио ка Гучеву како би пронашао српску војску и позвао је да освети његову браћу и сестре. Призор дечака који је изгубио све потресао је Шести артиљеријски пук Дринске дивизије којим је командовао мајор Стеван Туцовић. Он је наредио да се дечак прими у Дивизију и да му се дозволи да сваког дана опали три пута из топа како би осветио своју породицу. Када је овај несвакидашњи војник, најмлађи учесник рата примљен у дивизију, војници су га прозвали „сином дивизије“, а историја – Малим витезом Великог рата.

Све до краја ратних дејстава, малени војник се није одвајао од српске војске. Борио се под њеним заставама у Колубарској бици, прошао Албанску голготу, преживео ране задобијене на Кајмакчалану, учествовао у пробоју Солунског фронта, а са десет година 1916. на Кајмакчалану Живојин Мишић га је унапредио у поднаредника.

Тако је Момчило Гаврић постао најмлађи каплар и поднаредник у историји ратова. За овог јунака чула је и велика српска добротворка, енглеска племкиња, леди Лејла Пецет која га је називала „српским витезом“. Она је уједно била једна од добротвора који су српским ратним сирочићима омогућили да се, по завршетку рата, школују у Лондону. Момчило је био један од њих. Имао је само дванаест година када му је пуковник Туцовић издао последњу наредбу – да отпутује у Лондон и заврши гимназију „Хенри Рајт“.

Православни храмови и светилишта широм васељене : Манастир Свете мученице Катарине на Синају у Египту

Несагориви грм вере

М. Симоновић

На месту где се спајају два континента, Африка и Азија, на полуострву Синај у Египту, окружен планинама и на надморској висини од 1300 метара, у непрегледној пустињи, налази се православни манастир Свете Катарине. На овом месту, у једном од најстаријих хришћанских манастира, Свети Јован Лествичник написао је *Рајске лествице*, у њему је Свети Сава исписао део српске историје, богата и надасве позната библиотека чува и први српски Псалтир, а манастирска ризница баштини више од 2000 икона међу којима најстарије на свету. Ту се налази и Грм који не сагорева и представља живу персонификацију непорочног зачећа Христа од Пресвете Богородице. Манастир је јединствено место где се заједно, истим зидовима опасани, налазе хришћанска и муслиманска богомоља. Вековима је манастир Свете Катарине место ходочашћа хришћана и муслимана широм света, а поштују га једнако и Јевреји.

Најстарије помињање испосничког живота на Синају датира из једног путописа на латинском језику који је наводно написала ходочасница Егерија, галског порекла, 381. године. Од тада, па све до данас манастир је редовно активан и у функцији. Црква се сматра аутокефалном (самосталном Православном црквом), а већи део монаха чине Грци.

Манастирски комплекс окружује висока планина Синај, односно Мојсијева планина, на којој је према Старом Завету Мојсије добио Десет заповести. На месту где се данас налази олтар цркве, око 1400. г пре Христа, Мојсије је видео пламени огањ у жбуну купине који гори а не сагорева и чуо глас Божији који га призива.

Синајски манастир није одувек био посвећен Светој Катарини, то постаје тек од 800. године, када су њене мошти чудом пренете у овај манастир. До тада, историја бележи да је у потрази за Часним крстом на коме је распет Господ Исус Христос, обилазећи света места његовог живота, царица Јелена, мајка цара Константина Великог подигла на овом месту 330. године капелу посвећену Богородици, над истим тим грмом Несагориве купине.

Изградњу манастирског комплекса почео је у VI веку византијски цар Јустинијан Велики (владао од 527–65) да би заштитио свето место подигавши капелу Горећег грма, одмах поред места на коме је капелу нешто раније подигла Света Јелена. Поред цркве изградио је и конак за монахе и простор заштитио огромним утврђеним зидом на четвороугаоној основи и са четири куле осматрачнице. Зидине од гранитног блока у облику квадрата високе су од 10 до 30 метара, а њихова ширина је на појединим местима преко један метар (обновљене су у

XIX веку). Архитекта овог здања био је Стефан из Аилије. Све до XX века у манастир се улазило само кроз једна врата, високо смештеним на зидинама манастира.

Данас манастир Свете Катарине подразумева главну цркву и још 12 мањих капела. Црква је посвећена Преображењу Господњем, празнику које је и слава манастира.

Главна црква, никада рушена нити освајана од Јустинијановог времена, у којој се без историјског прекида служила Литургија, је тробродна базилика од црвеног гранита. Унутрашњост је иконописана крајем VI века када је у олтарској апсиди урађен величанствен мозаик Преображења Господњег, данас један од најпознатијих необичне лепоте и врхунског квалитета израде јединствен је пример ранохришћанске уметности.

Представа у којој се преплићу личности Старог и Новог Завеза није изабрана случајно у централном месту цркве. Осим историјске везе, ова сцена симболично показује како су и Мојсије и пророк Илија чули глас Господњи а не и видели његов лик, па су се тек Преображењем Господа на гори Тавор удостојили богопознања.

На златној позадини приказана је фигура Христова, окупана у нествореној светлости како благосиља у тренутку када први пут пројављује своју божанску природу. Десно од Христа приказан је пророк Илија,

Света мученица Катарина

Свету мученицу Катарину Православна Црква прославља 7. децембра по новом календару. О животу Свете Катарине, поштоване у Православној и Римокатоличкој, као и Англиканској и Лутеранској Цркви, има тек мало забележених историјских података и много легенди. Са великом сигурношћу претпоставља се да је рођена око 282. г., док је година мучеништва највероватније 307.

По предању, после погубљења, тело су анђели пренели на врх Синаја. У IX веку, једном од синајских монаха у сну се открило место где су мошти мученострадалне Катарине. Монаси су их пронашли и пренели у манастир где се и данас чувају. Тада манастир и добија назив Света Катарина. У XI веку делови моштију Свете Катарине су расути широм света, а на Синају су остали глава и лева рука светитељке. У једној визији Света Катарина је примила прстен од самог Господа Исуса, у знак обручења Њему. Тај прстен до данас стоји на њеној руци.

Прстен Свете Катарине

лево је Мојсије, а испод ногу Христових су три апостола који заклањају лице пред божанском светлосту којом Христос зрачи. Претпоставља се да је рад искусних уметника из цариградских иконописачких радионица тог времена.

Манастир Свете Катарине вековима су даривали многи поклоници, владари, монаси, трговци. У манастирској ризници чувају се најстарије енкаустичне иконе које су се израђивале до VII века. У VI веку израђена је Икона Христа Пантократора, јединствене лепоте, најстарија сачувана икона Христова, на којој су сликовито приказане две природе Господа Исуса Христа, божанска и човечанска. Сачуване су и иконе, рађене у истој техници, светог Петра, Богородице са анђелима и светим ратницима и друге које су јединствени примери уметности из иконоборачког периода.

Данас се манастир налази у окружењу бедуинских племена са којима већ вековима дели изазове пустињског живота. Током арапских освајања бедуини су примили ислам, али друга вера није умањила њихово поштовање и љубав према манастиру. Живе у заједници са монасима манастира Свете Катарине и сведоци су долазака и молитви

неких од највећих хришћанских светитеља током векова, баш као и милиона поклоника који свакодневно долазе у овај манастир, чак и у временима великих искушења попут ових којима смо сведоци данас.

Библиотека

Манастирска библиотека сматра се другом највећом на свету, после Ватиканске, и садржи рукописе од непроценљиве вредности за људску цивилизацију.

Библиотека поседује књиге на 11 језика, укључујући и словенске језике, међу њима и српски. Један од најзначајнијих је *Синајски рукопис*. У питању је најранији препис комплетног Новог завета, из средине четвртог века, написан на грчком језику, у облику кодекса, на танком пергаменту, димензија 37×34 цм. Име *Синајски кодекс* (Codex Sinaiticus) дословно значи *Синајска књига*. Прво целовито фототипско издање је објављено 1911. године. Данас се чува у Британској библиотеци, библиотеци Универзитета у Лајпцигу, на Синају и у Руској националној библиотеци.

У библиотеци се чува и најстарији сачувани српски Псалтир написан на старословенском (ћири-

Споразум о изузећу

У VII веку, када су арапска племена походила простор данашњег Египта 625. године, монаси манастира Свете Катарине одлазе код пророка Мухамеда у Медину да траже заштиту за манастир и монахе у њему. Мухамед је разумео њихово тражење и дао им је документ (ахтинаме, или „споразум о изузећу“, са отиском Мухамедове шаке) којим се гарантује заштита манастира. Тај документ су монаси потезали сваки пут када је долазило до нових исламских освајања и претњи разарања.

Синајски кодекс

лица) у X веку. За манастир Свете Катарине на Синају везан је и један део српске историје. После Светог Саве који је на свом другом путовању по Светим местима боравио и на Синају 1234, краљеви Драгутин и Милутин даривали су бројне поклоне који се чувају у манастирском музеју и библиотеци. ■

– На Православном богословском факултету у Београду –

Теодицеја у Књизи о Јову

Предавање Епископа умировљеног захумско-херцеговачког проф. др Атанасија

Дана 18. маја 2016. године, у амфитеатру Православног богословског факултета Универзитета у Београду, на позив Студентског парламента ПБФ-а и Светосавске омладинске заједнице Архиепископије београдско-карловачке, Епископ умировљени захумско-херцеговачки Атанасије Јевтић, професор-емеритус Православног богословског факултета Универзитета у Београду, одржао је предавање на тему „Теодицеја у Књизи о Јову“. Предавању су присуствовали уважени гости: Преосвећени Епископ западноамерички др Максим, протојереј-ставрофор проф. др Димитрије Калезић, декан ПБФ-а протојереј-ставрофор проф. др Предраг Пузовић и продекан за наставу др Владан Таталовић.

У препуном амфитеатру, уважени Владика Атанасије, познат по својим високобогословским и нада све надахнутим речима, говорио је о старозаветном лику праведног Јова који упркос својој праведности и верности Богу, страда. Један од главних одлика софиолошке књижевности јесте да пружи читаоцима, верним људима поуку и утеху пред земаљским патњама и невољама које свакодневни живот доноси, нагласио је Владика.

Личност Јова није нека имагинарна фигура, настала у турбулентним временима јеврејске историје, него реална личност која је постојала, на шта упућују многе чињенице. Његов однос са Богом је однос који гаји сваки верујући човек – труди се да следи Божије заповести и угоди своме Творцу, али пре или касније пада у искушења, сналазе га невоље и он се

жали Богу зашто Он то допушта. На често питање људи, који се и несвесно понекад нађу у улози праведног Јова – зашто праведник страда – Владика је сликовито одговорио, послуживши се народном мудрошћу: „Злато се у огњу кали и проверава“, те исто тако и праведан човек бива провераван кроз искушења која Бог по своме скривеном промислу допушта и како то каже Јеванђелист: „Тако да се светли светлост ваша пред људима, да виде ваша добра дела и прославе Оца вашег који је на небесима.“

Звучни снимак овог предавања може се преслушати на <http://athanasios.org/index.php/library/audio/137-teodiceja-u-knjizi-o-jovu>.

*Извештај приредио Стефан Зељковић,
председник Студентског парламента*

Извор: <http://bfspc.bg.ac.rs>

– У Бањалуци –

ФОТО: Зграда АНУРС (извор: Википедија)

Инаугурисани нови чланови Академије наука и умјетности Републике Српске

На свечаној седници Скупштине Академије наука и умјетности Републике Српске, одржаној у Великој сали Академије у Бањалуци, 11. маја 2016. године, инаугурисани су новоизабрани чланови АНУРС.

Свечани скуп отворио је академик Рајко Кузмановић, председник АНУРС, а поред чланова Академије и универзитетских професора, скупу су присуствовали министар науке и технологије Републике Српске проф. др Јасмин Комић и министар просвете и културе Републике Српске др Дане Малешевић.

Међу новоизабраним члановима, у иностраног члана ове Академије инаугурисан је протојереј-ставрофор проф. др Предраг Пузовић, декан Православног богословског факултета Универзитета у Београду. На тај начин Српска Православна Црква добила је тренутно јединог академика из редова свог клира.

Нови чланови АНУРС који су инаугурисани на свечаној седници 11. маја 2016. г. изабрани су недавно, процедуром избора према Конкурсу и Критеријумима за избор нових чланова – на изборној

Академија наука и умјетности Републике Српске основана је 1996. године као највиша научна, уметничка, радна и репрезентативна установа у Републици Српској са задатком да развија и подстиче науку и унапређује уметничку делатност. Те задатке и циљеве Академије остварују чланови Академије (редовни, дописни и инострани чланови) распоређени у четири одељења:

Одељење друштвених наука,
Одељење за књижевност и уметност,
Одељење природно-математичких и техничких наука и

Одељење медицинских наука.

Академија има већи број одбора, центара и института као радних тела у којима је ангажовано око 150 научних радника, универзитетских професора, истраживача и других стручњака.

скупштини Академије наука и умјетности Републике Српске одржаној 4. децембра 2015. године, тајним гласањем.

Академик др Предраг Пузовић (рођен 6. маја 1950. у Пријепољу, Србија), 11. маја 2016. г. инаугурисан у иностраног члана Академије наука и умјетности Републике Српске, редовни је професор на Катедри за историју Српске Православне Цркве и декан Православног богословског факултета Универзитета у Београду.

*Извор: Академија наука и умјетности
Републике Српске – www.anurs.org*

Приредила М. П.

На Петроварадинској тврђави

Међународни научни симпосион

поводом 300. годишњице светишта Богородице Текијске

У Свечаном салону Официрског павиљона на Петроварадинској тврђави, 20. и 21. маја 2016. г. одржан је дводневни Међународни научни симпосион поводом 300. годишњице римокатоличког светишта Богородице Текијске. Првог дана овог симпосиона предавања су била посвећена богословско-теотоколошкој (= мариолошкој) тематици, а дан после – уметничкој и историјској.

Поздравну реч на отварању овог скупа упутили су сремски бискуп Ђуро Гашпаровић и надбискуп ђаковачко-осјечки Ђуро Хранић. У име Католичког богословског факултета у Ђакову уводно слово одржао је декан тог факултета, проф. др Ивица Рагуж.

Уводно предавање на тему „Мариологија данас“ одржао је проф. др Салваторе М. Перела са Папског теолошког факултета *Маријанум* у Риму. За њим су се скупу обратили проф. др Иван Дуганчић (предавањем на тему „Блажена Девница Марија у Новом Завету, с посебним освртом на Јованово Еванђеље и књигу Откривења“), доц. др Драго Тукара (излагањем на тему „Маријино девичанство код црквених отаца“), проф. др Ивица Рагуж, декан КБФ-а у Ђакову (на тему „Блажена Девница Марија Богородица – теолошки поглед“), те доц. др Борис Вулић (предавањем под насловом „Теолошке поруке Маријиног вазнесења на небо“), док је предавање на тему „Црква и Безгрешна: актуелност догме о безгрешном зачећу“ одржао проф. др Младен Парлов.

Први блок поподневних предавања отворио је проф. др Предраг

Драгутиновић с Православног богословског факултета у Београду. Тема његовог предавања била је „Богородица Марија у православљу: сјај Цркве и икона људске лепоте“. Доц. др Лидија Матошевић одржала је предавање на тему „Карл Барт о Марији“. Наслов предавања доц. др Давора Вуковића са КБФ-а у Ђакову био је „Феноменологија ходочашћа и маријанска светишта“.

Последњи круг предавања започела је проф. др Марина Вицелја-Матијашић са Филозофског факултета у Ријеци својим обраћањем на тему „Иконичност Госпе Текијске у светлу слике *Salus Populi Romani*“, а следеће предавање одржала је проф. др Милица Лукић са Филозофског факултета у Осиеку: тема њеног предавања била је „Госпа Текијска у литератури“. Последње предавање првог дана симпосиона одржала је проф. др Хрвојка Михановић-Салопек; тема њеног излагања била је „Маријанске песме у молитвенику и песмарици *Ружица знаменита* Илије Округића Сријемца“.

Током другог дана овог међународног научног скупа, 21. маја 2016. г., обрађиване су црквено-историјске теме, а симпосион поводом 300. годишњице римокатоличког светишта Богородице Текијске завршен је пленарном расправом.

Приредила М. П.

Извор: КБФ у Ђакову (djkbf.unios.hr)
и Светишће Богородице Текијске
(tekije.com)

Будимпешта

Награда за
кратку причу

Кратка прича „Вајкина преткомора“ Дајане Петровић из Бранковине проглашена је најбољим остварењем на конкурс ове литерарне форме на српском језику, чију организацију пету годину заредом потписују *Српске недељне новине* из Будимпеште. Награда ове књижевне смотре носи име родоначелника српског романа Милована Видаковића, који је у 19. веку живео и стварао у Пешти.

„Када су ме позвали из уредништва *Српских недељних новина* и рекли да је прича оставила такав утисак на њих да о другој и трећој награди нису више размишљали, била сам затечена. Заиста, неизмерно ми је драго што се „Вајкина преткомора“ допала жирију. Надам се да ће одјекнути још даље и отворити пут објављивању збирке прича о страдању нашег народа у Јасеновцу и другим логорима Независне државе Хрватске“, каже Дајана Петровић.

Прича „Вајкина преткомора“ изабрана је за најбољу у конкуренцији више од 200 радова приспелих на конкурс. Жири је похвалио и приче „Шешир са црвеном траком“ Витомира Ђурчина, „Небески виноград мог деде“ Бисерке Гајић, „Триста осамдесет метара туге“ Драгице Миловић, „У чуду“ Љиљане Наномир и „Ноћ“ Радована Синђелића.

Дајана Петровић до сада је објавила збирке поезије *Созерцање сна* и *Мала слова дује зиме*. Са супругом Николом Петровићем, свештеником бабинолучке парохије, основала је Музичку групу „Лира поетика“, чијих је композиција такође она аутор. До сада су успешно наступали у Ваљево и више градова Србије.

Извор: Епархија ваљевска

Антоније Ђурић

Јуриш у поробљену отаџбину

Крагујевац : Духовни луг, 2016
(Нови Сад: Артпринт)

Библиотека Витезови на олтару
отаџбине; књ. 5

261 стр. ; илустр. ; 21 cm

ISBN 978-86-89361-50-6

Рат који је водила Србија не спада у оне класичне у којима одлучујуће битке воде армије зараћених земаља на фронту; то је био рат у коме је учествовао читав српски народ. Из тог ослободилачког рата Србија је изашла као победник. Она је то постигла захваљујући, пре свега, чињеници што је народ заједно са војском бранио своју слободу, своју независну државу.

О овом Великом ратном збицију приповеда писац Антоније Ђурић у тек објављеној, а већ распродатој, књизи *Јуриш у поробљену отаџбину*, његовом двадесет седмом књижевном исповедању сурове истине о борбама, страдањима и нељудским патњама кроз које је прошао (али и да нас пролази), српски род...

А Отаџбина се код Антоније пише, чита и живи, великим словом јер она *није* комад земље убоге и голе, она *јесте* житородна њива српског војника, његова зелена ливада... „То су виногради које су очеви и дедови његови засадили а руке његове неговале; Отаџбина – то су његове луке и забрани, обале његових река, то су свежа јутра и благи заласци сунца у чије се часове чује песма тежачка...” (А. Ђурић).

А какав је српски војник, који пробијајући Солунски фронт

чује само једну команду војводе Живојина Мишића: „Јуриш у поробљену отаџбину!” То је дете из недара српске мајке израсло, на речима и саветима њеним стасало... Шта нам то о њему открива? Открива нам његову јеванђељску душу, а тиме и праисконску етику српског народа: да се не посегне за туђим и да се сваком помогне у невољи...

„Али на једном положају укопали се бугарски војници и неће да чују за предају, него сипају олово. Али један српски војник направи маневарски шок, приђе на пушкет од њиховог положаја и рани бугарског официра. Кад војници видеше рањеног старешину, побацаше пушке и предадоше се. А шта уради онај српски војник који беше ранио Бугарина? Приђе њему, клекну, извади из своје торбе завој и преви му рану, а затим се прекрсти и помоли Богу: „Госпode Боже мој, нека му буде наздравље, не дај да га ја понесем на души...” Затим као правдајући се пред својим друговима рече: „Ето до малочас смо били непријатељи. Он је хтео да нас побије, али ја сам га ранио... Сада, без оружја, он више није противник, он је човек.”

Снежана Крућиковић

Нови број часописа Православни мисионар (мај-јун 2016. г., бр. 349)

Тема броја:

Светлост Христова просвећује све
ISSN 0555-0122

64 стр. ; 23 cm

Половином маја 2016. године из штампе је изашао нови број часописа *Православни мисионар* (свеска 3 за 2016. г., бр. 349), са темом броја „Светлост Христова просвећује све”. Часопис се може купити у храмовима Српске Православне Цркве, а о начину претплате можете се информисати преко адресе pretplata@spc.rs или на телефон +381 (0)11 3025 113.

М. Пејровић

ДОБРОЧИНСТВО

Поклоничка агенција Српске цркве
тел/факс: 011/2687-416, 2686-445
info@dobrocinstvo.rs
www.dobrocinstvo.rs

Светиње Грчке са Патмосом
06 - 14. јун

Манастири Румуније
21 - 29. јун

Манастири Бугарске
04 - 10. јул

Крстовдан у Светој Земљи
23 - 28. септембар
23. септембар - 03. октобар

Хиландар - више полазака
Острог
Сваког викенда

У ЗАГРЕБУ

Радионица иконописа и црквене орнаментике

На Васкршњи уторак, 3. маја 2016. године, у Српској православној општој гимназији „Кантакузина Катарина Бранковић“ у Загребу, одржана је радионица иконописа и црквене орнаментике. Једнодневну радионицу, коју је водила проф. Јелена Хинић, доцент на Високој школи СПЦ за уметност и конзервацију у Београду, похађало је четрдесет полазника. Уз домаћине, ученике Српске православне гимназије, полазници су били ученици Женске опће гимназије Дружбе сестара милосрдница из Загреба, Католичке гимназије из Пожеге, Исламске гимназије „др Ахмед Смајловић“ из Загреба и Школског центра у Марушевцу Адвентистичке цркве у Хрватској.

Учеснике радионице, у име Његовог Високопреосвештенства Митрополита загребачко-љубљанског др Порфирија, поздравио је протојереј-ставрофор Слободан Лалић, в. д. директор Гимназије, који је указао на значај иконе у православљу.

„Данас се појам икона користи на најширем пољу људског дјеловања, од компјутерског софтвера до модерне културе. Ипак, када говоримо о православној икони тада на уму имамо много дубљу истину и откривамо вишу тајну“, истакао је свештеник Слободан Лалић, а професорица Хинић је пре самог рада полазнике упознала са техникама израде икона, мешањем боја у праху са везивом итд. Професорица Хинић је помагала њена асистентица Мара Огњеновић.

Након више часова рада и пријатног дружења вршњака полазници су поред нових искустава са собом понели и своје радове – прве насликане иконе и орнаменте. У припреми радионице учествовале су вероучите-

ИЗ ТАЈНОГ АРХИВА ВАТИКАНА

Папске буле о јубиларним годинама

У Риму је постављена изложба историјских докумената о светим годинама почев од 1300. г. Тиме је постало могуће да се и *Annus Sanctus* посматра из историјске перспективе.

Изложба коју организује Ходочаснички центар Рима (Opera Romana Pellegrinaggi) постављена је под називом „Peregrinatio Sancta. Папске буле из тајног архива Ватикана“. Ови документи се у нормалним околностима не показују јавности, већ стоје искључиво специјалистима на располагању.

Експонати су објашњени кратким текстовима на енглеском и италијанском о историјским оквирима у којима су „јубиларне године“ биле проглашаване.

Папа Бонифације VIII је 1300. г. отпочео са прослављањем „Јубиларне године“, а од 1475. свака 25. година је била „јубиларна“. Званичних јубиларних година било је више: следи листа са именима понтифекса који су их прокламовали:

1300: Бонифације VIII; 1350: Климент VI; 1390: прокламовао је Урбан VI, а прослављена је под Бонифацијем IX; 1400: други јубилеј под Бонифацијем IX; 1423: Мартин V; 1450: Николај V; 1475: прогласио је Павле II, прослављена под Сикстом IV; 1500: Александер VI; 1525: Климент VII; 1550: прогласио је Павле III, прослављена под Јулијем III; 1575: Гргур XIII; 1600: Климент VIII; 1625: Урбан VIII; 1650: Иноћентије X; 1675: Климент X; 1700: прогласио је Иноћентије XII, окончана под Климентом XI; 1725: Бенедикт XIII; 1750: Бенедикт XIV; 1775: прогласио је Климент XIV, прослављена под Пијем VI; 1825: Лав XII; 1875: Пије IX; 1900: Лав XIII; 1925: Пије XI; 1933: такође Пије XI; 1950: Пије XII; 1975: Павле VI; 1983: Јован Павле II; 2000: Јован Павле II; 2015: Фрања.

У годинама између 1800. и 1850. није се могла прославити никаква „Јубиларна година“ због отежалих политичких прилика.

Изложба ће бити отворена до 21. јула 2016. у Palazzo del Vicariato Vecchio у Риму.

Пројекат Зоран Андрић

љица Српске православне гимназије Ранка Бркић и наставница Рајка Косановић. Радионицу, која је организована у оквирима пројекта Међурелигијска култура и суживот вјерских заједница Града Загреба, посетила је мр Катарина Милковић из Градског уреда за образовање.

Извор: Митрополија загребачко-љубљанска

У БЕОГРАДУ

Изложба у Руском дому

Поводом стогодишњице од оснивања Прве српске добровољачке дивизије у Одеси 1916, у изложбеној сали Руског центра за науку и кул-

туру у Београду, 5. маја је отворена изложба архивских материјала „Војна сарадња Србије и Русије у Првом светском рату“.

Изложбу су приредили проф. др Милоје Пршић, пуковник у пензији и директор Војно-историјског института, Јован Пејин, директор Архива Србије у пензији, и Бранко Кузмановић, истраживач сарадник Војно-историјског института.

На изложби су представљени вредни историјски материјали и експонати, од којих су многи изложени по први пут: писма, фотографије и документи, оригинални комади оруж-

Лутерова Библија из 1534. године

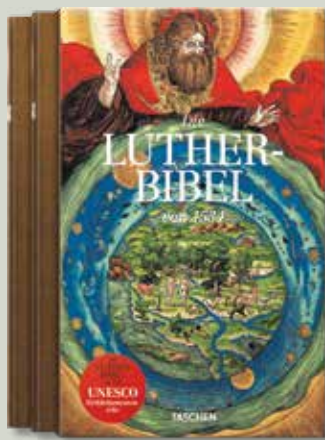
Објављивањем Библије Мартина Лутера 1534. г. радикално и трајно је промењена конфесионална карта Европе.

То је било прво свеобухватно немачко издање Библије која је тиме први пут постала приступачна и лаицима. Њено објављивање је означило и цезуру у историји хришћанства, која је водила дубоком и још непревазиђеном црквеном расцепу и оснивању протестантизма.

Са великом акривијом је издавачка кућа TASCHEN припремила и управо објавила двотомно издање Лутеровог превода Старог и Новог Завета, које је сачињено специјалном репродуктивном техником у виду фототипске реплике овог скупогеног оригинала који се данас чува у Библиотеци војвоткиње Ане Амалије (Herzogin Anna Amalia Bibliothek), који је као сакрални документ и *Objet d'art* део наслеђа човечанства и будући такав под заштитом УНЕСКО-а. Овај документ открива раскошни сјај акуратне штампарске технике, инвентивних уметничких иницијала којим је Лутерова Библија украшена мотивима насталим у атељеу славног сликара Луке Кранаха Старијег, једног од промотора протестантизма.

Стефан Фисел, настојатељ Института за библиофилију (Institut für Buchwissenschaft) на Универзитету Јонанес-Гутенберг у Мајнцу, сачинио је детаљан опис илустрација, као и један надахнути и стручни увод у Лутеров живот и епохални значај његове Библије.

Прошођакон Зоран Андрић

је, недељно вече 8. маја 2016. године било је увеличано несвакидашњим концертом Дечје црквено-певачке дружине „Бранко“ из Ниша.

Величанствени концерт је одржан у препуној Саборној цркви Рођења Пресвете Богородице у Зајечару, у присуству ректора Богословије „Свети Кирило и Методије“ у Нишу протојереја-ставрофора Милутина Тимотијевића, свештенства намесништва зајечарског и бројне публике. Прота Игор Ивковић, архијерејски намесник зајечарски, захвалио се хору на складном анђеоском појању четрдесет чланова дечјег хора и позвао их да поново гостују у Зајечару и поју у славу Божију. На крају концерта, прота Милутин се обратио присутнима беседом о следовању Христу.

Извор: Епархија ђимочка

У БЕОГРАДУ

Хлеб у Великом рату

У Медија центру „Одбрана“, у среду 11. маја 2016. године, отворена је ауторска изложба Димитрија Вујадиновића под називом „Хлеб у Великом рату“. Ову изложбу чинило је преко 20 панова са документарним фотографијама и сведочанствима учесника. Поред панова на изложби су представљени документарни филмови, репринти фотографија, публикација, часописа са тематиком хлеба у Великом рату, као и реплике таина – војничког хлеба са торбама у које се полагао. Аутор је желео да прикаже не само значај хлеба као хране, већ и чудесност хлеба као живе ризнице колективног памћења и сведочанства о етичким и симболичким вредностима и падовима људи и у најтежим егзистенцијалним условима какав је рат.

Ова изложба у Малој галерији Дома Војске Србије била је отворена до 21. маја.

ја, српско и руско ордење и медаље, војнички предмети за свакодневну употребу, новине и агитациони материјали који прате време активности руских и српских јединица у Добруци 1916. године.

Материјал за изложбу су уступили Удружење „Српски одговор“, Војни музеј из Београда и Драгутин Мартиновић из Краљева, који је јавности представио јединствене материјале из породичне збирке свога деде, учесника у ратним дешавањима Првог светског рата.

Изложбу су отворили организатори, истичући да се у последњих неколико година, посебно на Западу, при-

међује тенденција преиспитивања историје Првог светског рата. Управо због тога изложба има за циљ да подсети на историјску истину, међусобну братску подршку руског и српског народа током тих тешких ратних година. Ова јединствена поставка у Руском дому била је доступна за посетиоце до 20. маја.

Извор: Руски дом

У ЗАЈЕЧАРУ

Фестивал хришћанске културе

У оквиру Фестивала хришћанске културе у Зајечару, који се организује уз подршку Управе за сарадњу с црквама и верским заједницама Министарства правде Републике Срби-

КИНА

Православни свештеник после 60 година

Први кинески православни свештеник рукоположен после шездесет година у копненој Кини служио је Васкршњу Литургију у Харбину, у недељу 1. маја, што представља најдивнији плод топлых односа између Москве и Пекинга.

Александар Ју Ши узносио је молитве на црквенословенском и мандаринском језику недалеко од Цркве Покрова Пресвете Богородице у североисточном Харбину, окружен локалним верницима.

„Ово је срећан дан. Ми прослављамо Васкрсење“ – рекао је он том приликом – „и за Православну Цркву у Харбину ово је такође васкрсење.“

Мала и престарела православна заједница – коју углавном чине Кинези и Руси који су међусобно склапали бракове у време космополитског врхунца овог града пре сто година – није имала свештеника дуго низ година.

Ју Ши, бивши менаџер у банци, први је икад Кинез који је студирао православно богословље уз подршку кинеске атеистичке Комунистичке партије.

„Уз помоћ влада обеју земаља могао сам да студирам богословље систематски“, изјавио је он агенцији Франс-прес у својој канцеларији, где је седео испод фотографија руских црквених отаца.

Ју Ши, чији су баба и деда будисти, прешао је у православље током студија бизнис менаџмента у Мо-

ПРЕДСТАВНИЦИ ЦРКАВА ЗАБРИНУТИ ЗБОГ РАДИКАЛНОСТИ Римокатолички, евангелистички и православни хришћани објавили саопштење

Представници Црква у Немачкој су пренеражени мером радикализације једног дела земље. Уз то их запањује огрубљење језика и мишљења „који су припремили пут насиља против странаца у нашем друштву“, наводи се у заједничком саопштењу римокатоличких, евангелистичких и православних хришћана.

Представници Црква су забринути због растућег броја популиста у Немачкој и Европи и упозоравају на повратак националног мишљења. Они позивају на солидарност са људима који пате, који су избегли од насиља и бесперспективности из својих земаља. „Дочекајмо их отворено у духу љубави према ближњима!“ Ову поруку су потписали председавајући Бискупске конференције Немачке кардинал Рајнхард Маркс, председавајући Савета евангелистичких хришћана у Немачкој бискуп Хајнрих Бедфорд-Штрот и председавајући Епископске православне конференције у Немачкој Митрополит Августинос.

Тројица великодостојника упућују на велики ангажман хуманитарних помоћника у драми избеглица. „Што се више са људима сусрећемо, утолико су предрасуде, мржња и одбојност мања“, изјавили су Маркс, Бедфорд-Штрот и Митрополит Августинос. Хуманитарна спремност многих охрабрује за даље задатке у земљи. „Немачка је снажно и хумано друштво“.

Тим заједничким саопштењем представници Црква позивају на 41. „Интеркултурну недељу“ која ће бити одржана под мотом „Мноштво. Најбоље против једностраности“. Интеркултурна недеља ће бити организована од 25. септембра до 1. октобра 2016. г. у целој Немачкој. Тада је на 500 различитих места планирано 5000 манифестација.

Извор: KNA – иререгио прошођакон 3. Ангрић

ски 90-их година 20. века. Он се пре неколико година вратио тамо да би уписао богословску школу у Санкт Петербургу. Рукоположен прошле године, он је начелствовао најважнијом светковином у црквеном календару по први пут.

Ши је служио у римокатоличкој цркви која се налази преко пута његове парохије, пошто се Црква Покрова Пресвете Богородице у којој ће он служити тренутно реновира.

Харбин је некад био познат као „Париз Истока“, јер је његово међународно становништво обухватало десетине хиљада Руса и више од 20 православних цркава.

Али након што је Комунистичка партија преузела власт 1949. године, многи Руси су отишли или су враћени у Русију, верници су се крили, док су цркве уништаване током хаотичне културне револуције коју је покренуо Мао Цедунг 1966. године.

Сада је остало само неколико цркава, међу којима и бивша ру-

ска Саборна црква за зеленом полукопном, која се користи као градски музеј.

Православне службе су настављене након смрти Мао Цедунга, али није било епископа и није било рукоположења, тако да локални верници нису могли да добију свештеника после 2000. године – када је умро последњи остарели свештеник.

Извор: ОСР (превод: Инфо-служба СПЦ)

СВЕТА ГОРА

Манастир Зограф прославио славу

По благослову Патријарха бугарског Неофита и Св. Синода Бугарске

Саопштење из Канцеларије Епархије аустријско-швајцарске

Поводом текста „Због утаје пореза Српска Православна Црква сведена на ниво секте у Швајцарској“ који је С. Вукашиновић објавила у новинама *Блиц* 12. маја 2016. године на страни 2–3, и текста „Православна Црква у Цириху остала без имовине“, објављеног од истог писца у истим новинама 13. маја 2016. године, истине ради обавештавамо заинтересовану јавност да су навод у *Блицу* – нетачни.

Даље износимо следеће аргументе:

Српска Православна Црква у Швајцарској никада није имала статус државно признате Цркве, него од постојања у Швајцарској 1969. г. била је организована као Удружење грађана (Verein): „Српска православна црквена општина у Цириху је удружење у смислу чл. 60 и следећих чланова Грађанског закона (ZGB). Тај статус су имале и имају и данас све Црквене општине у Швајцарској. Статути Црквених општине у Швајцарској су одобрени од Савезне владе Швајцарске и од „Светог Архијерејског Сабора АС. Бр. 24/40 од 5. новембра 1991. године“.

На скупштини у Цириху прихваћени су ти статути, што је потврдила и протиница Хелена Тодоровић, супруга проте Драшка.

Српска Црква у Швајцарској има статус религиозног Удружења грађана, она је на основу швајцарског Закона о порезу, члан 171а, ослобођена плаћања пореза.

Господин Милутин Шћепановић је сам поднео писмену оставку на место председника, која је на скупштини Црквене општине прихваћена.

Центар у Цириху у Цоликертшрасе 74/76 никада није био власништво Српске Цркве и Црквене општине Свете Тројице у Цириху, него је годинама плаћано изнајмљивање Реформаторској Цркви. О томе је извештавала и швајцарска дневна штампа (*Tages Anzeiger* 5. 3. 2015. г.). Такође се види и из књиговодства Црквене општине Св. Тројице да је плаћала кирију за изнајмљивање.

Српска библиотека „Катарина Јовановић“ такође није изгубљена, него је ЦО Свете Тројице 12. јуна 2007. године поклонила поменути библиотеку Централној библиотеци у Цириху. (О томе постоји информација на веб-сајту ЦО Свете Тројице у Цириху).

Овим информацијама желимо да широј јавности доставимо истину о томе да наша Црква и надлежни Архијереј Преосвећени Господин Андреј, поштује швајцарске законе.

Из Канцеларије Епархије аустријско-швајцарске

Православне Цркве, као и по благослову Патријарха константинопољског Вартоломеја, Митрополит ловченски Гаврило, заједно с духовницима из своје епархије, учествовао је у прослави славе манастира Зографа на Светој Гори.

Игуман Зографа Амвросије са браћом дочекао је госте из Бугарске; у разговору су размотрени актуелни проблеми везани за живот Православне Цркве у савременим условима.

Митрополит Гаврило је начелствовао свеноћним бденијем и Божанском Литургијом; саслуживали су игуман овог манастира, његова са-

браћа, као и монаси из других атонских манастира и скитова, а и свештеници из Бугарске.

Овим поводом у манастир је допутовало на стотине поклоника, међу њима и званична делегација Републике Бугарске с потпредседником Владе Ивајлом Кафином на челу. У групи су били и поједини посланици из свих парламентарних странака.

По традицији, после богослужења обављена је литија с једном од трију чудотворних икона Св. Великомученика Георгија које се чувају у манастиру – била је то аравијска чудотворна икона.

Следећег дана, поводом празника Животворног источника, чије светковање је пренесено на наредни дан, Митрополит је такође одслужио Литургију.

Извор: Бугарска Патријаршија / сцп.срб

РИМ

О крсту и хиџабу

Како преноси РТС, поглавар Римокатоличке Цркве папа Фрања је у скорашњем интервјуу за француске медије рекао да државе треба да буду секуларне, као и да оне везане за једну религију заврше лоше.

„Верујем да секуларизам попраћен јаким законима који гарантују верску слободу пружа оквир за кретање према напред“, рекао је папа. Поводом повећане забринутости хришћана због ширења ислама у Европи, папа је рекао да свако има право да упражњава веру коју одабере, као и да секуларна држава, за разлику од оне с једном религијом, може свакоме да пружи ту прилику.

„Ми смо сви једнаки, као деца Божија... Али, свако би требало да има слободу упражњавања властите вере. Ако муслиманка жели да носи хиџаб, њој то треба омогућити. Исто важи и ако римокатолик жели да носи крст. Морамо имати прилику да исповедимо своју веру – не на маргинама културе, већ у њој“, истакао је папа Фрања.

Осим тога, папа је критиковао Француску, забринут због поистовећивања ислама и екстремизма након терористичких напада.

Када је реч о еутаназији и истополним браковима, папа Фрања је рекао да се ради о друштвеним питањима које треба да реше световне власти, али и да лична уверења људи треба да се поштују кад се усвајају поједини закони.

Извор: РТС

НА СЕЈШЕЛИМА Мисија СПЦ

У конференцијској сали хотела Берца-ја Бо Валон на Сејшелима православни верници су на служби прославили Васкрсење Господа нашег Исуса Христа, у недељу, 1. маја 2016. године.

По благослову Митрополита ирину-пољског (Танзанија и Сејшели) Димитрија, Божанску Литургију је служио протопрезвитер-ставрофор Сергије (Јаношевић) из Грчке Православне Патријаршије александријске и све Африке.

Светој Литургији су присуствовали амбасадор Руске Федерације на Сејшелима Владимир Белоусов, почасни конзул Грчке на Сејшелима Тасос Пантазопулос, почасни конзул Бугарске на Сејшелима Максим Бехар, као и велики број верника са Сејшела, Русије, Украјине, Грчке, Бугарске и Србије.

Ове године је прослава Васкрсења Христовог била посебна – била је то прва православна Литургија на креолском језику. Отац Сергије, генерални викар Архиепископа Димитрија, у свом надахнутом говору истакао је да је ова служба веома важна за православну мисију на Сејшелима.

„Као што знате, ми имао пуно нација у нашој цркви, и наша Православна Црква воли пуно народа и прича много језика. Ова креолска верзија је за оне људе на Сејшелима који желе да сазнају о Православној вери“, рекао је отац Сергије.

Божанску Литургију Светог Јована Златоуста на креолском језику објавио је за православну мисију на Сејшелима Православни мисионарски центар „Отац Данило Сисојев“, који представља одсек Мисионарског одељења Светог Синода Српске Православне Цркве. Посебну захвалност дугујемо брату Станоју Станковићу који руководи овим Центром и благодаримо на његовом истрајном залагању да добијемо ову публикацију.

После Литургије, верници и наши гости разменили су васкршња јаја и уживали у

У ПАШТРОВИЋИМА

Девет векова манастира Градиште

Поводом 900 година манастирског Храма Светог Николе манастира Градишта у Паштровићима, 21. маја 2016, након вечерње службе, одржана је Свечана духовна академија. На почетку академије игуман манастира, Архимандрит Павле (Калањ) поздравио је свештенство, свештеномонаштво и вјерни народ. Он је позвао све присутне да се радују и веселе јер славе јубилеј који ријетко ко може да слави.

Професор Цетињске богословије др Будимир Алексић говорио је о *Буквару* инокса Саве из 1597. године. „Нарочита је прилика и посебна част говорити о првом српском буквару овдје гдје је он настао, у овом древном манастиру, чију 900-годишњицу данас обиљежавамо“, казао је Алексић. Поводом јубилеја је поново штампано репринт издање овога буквара.

Свечаност је настављена 22. маја, Светом Архијерејском Литургијом, коју је у манастиру Градиште служио Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, уз саслужење П. Г. епископа: будимског и мјестобљуститеља темишварског Лукијана, британско-скандинавског Доситеја и брегалничког (Охридска Архиепископија) Марка, као и многобројног свештенства и свештеномонаштва, уз молитвено учешће многобројних вјерника. У литургијској бесједи након читања Јеванђеља, Митрополит Амфилохије је рекао да је манастир Градиште кроз вјекове био сабиралиште и са истока и са запада.

„Он је показатељ да се на вјери гради и на вјери увијек изнова обнавља. Прво се обнавља људска душа. Вјера је основа свега што знамо и чему се надамо, али Божја тврда вјера. Не било каква вјера. Има лажне вјере, има сујевјерја, идеологија на којима моћници овога свијета граде своју вјечност. То су сујевјерја. И онај који не вјерује у Бога, не вјерује да нема Бога. И то је вјера, али лажна вјера“, објаснио је Митрополит.

Након причешћа вјерних, манастирски Храм Светог Николе је опходила литија, а потом је благосиљан славски колач. Митрополит Амфилохије је игуману манастира Архимандриту Павлу (Калању) честитао празник и истовремено за-благодарио П. Г. Епископима: Лукијану, Доситеју и Марку на присуству и учешћу у овој великој светковини.

Он је рекао да њихов долазак у манастир Градиште свједочи, не само јединство наше помјесне Српске Православне Цркве, него и Васељенске цркве и подсјетио да се ова светковина дешава у току засједања Светог Архијерејског Сабора СПЦ који је уједно и припрема за престојећи Велики свеправославни сабор који ће се одржати за Духове на Криту.

Извор: www.mitropolija.com

трпези љубави која је састојала од јела пореклом из различитих земаља, као и у дружењу у лепој празничној атмосфери.

Протојереј-ставрофор С. Јаношевић

У БИТОЉУ

Слава разрушене цркве

На празник Животодавног извора (Источни петак, 6. маја 2016), Архиепископ охридски и Митрополит скопски Јован служио је и проповедао у Ставропигијалном манастиру Светог Јована Златоуста у Битољу.

Цркву посвећену Животодавном извору у овом манастиру власти су сру-

шили 2004. године. У својој проповеди Архиепископ Јован је, између осталог, казао: „На празник Животодавног извора прослављамо

храмовну славу цркве коју су срушили власти наше отаџбине. Као што вам је познато, она је била изграђена до крова, а половином октобра 2004. године дошла је читава чета наоружаних полица-

јаца која је обезбеђивала рушење ове цркве...“ Његово Блаженство је изјавио да оно што је хришћанство изграђивало две хиљаде година не може бити разорено једним потезом и да су и до сада безбожници рушили оно што је хришћанско. „Али никад они не могу срушити онолико колико хришћани могу изградити“, истакао је Архиепископ Јован.

Извор: ПОА

У ПРИЗРЕНУ

Празник Св. Георгија

Празник Светог великомученика Георгија Победоносца свечано је прослављен у царском граду на Бистрици – Призрену. Овај велики празник је слава града Призрена, слава Саборног храма у овоме граду и слава Епископа рашко-призренског Теодосија. Овим поводом на Божанску Литургију у Храму Светог Ђорђа сабрали су се преостали Призренци, богословци Призренске богословије, али и велики број верника који су са разних страна дошли да учествују у овом великом духовном слављу.

Литургијским сабрањем началствовао је Епископ рашко-призренски Теодосије уз саслужење великог броја свештенослужитеља. Пред сам крај Свете Литургије, а након литије, Архимандрит Сава, игуман Високих Дечана, је благословио славско жито и колач и честитао свима присутнима празник а посебно крсну славу Епископу Теодосију.

Извор: Епархија рашко-призренска

НА РАЈХЕНАУ

Марковдански сабор

У недељу, 8. маја 2016. године, на празник Светог апостола и јеванђелиста Марка, у славу и част овог Боговидца а пред његовим светим моштима које вјековима почивају на острву Рајхенау код Констанца, у манастиру Митецел на Боденском језеру подно Алпа, у организације парохије и ЦО Фридрихсхафен, а по благослову надлежног Архиепископа

Епископа франкфуртског и све Немачке Сергија, одржан је први Марковдански сабор свештенства и благочестивог народа српског са простора Јужне Немачке и Баварске чиме је исписана нова страница у поглављу битисања наше Цркве и народа на просторима Немачке.

Светом Архиепископском Литургијом началствовао је Епископ јегарски Јероним уз саслужење П. Г. Епископа: врањског Пахомија, франкфуртског и све Немачке Сергија и тимочког Илариона, као и осамнаест свештеника и два ђаконa уз пратњу појаца из Београда. Манастирски храм био је претесан да прими све оне који су са разних страна пристигли да би својим присуством исказали јединство вјерујућих православних Срба.

На крају Свете Литургије, Епископ Сергије је захвалио својој браћи у архиепископству што су се одазвали на овај величанствен догађај, као и верном народу који је прилазио моштима Светог апостола и јеванђелиста Марка и глави Светог апостола Вартоломеја на поклоњење.

Прошлойрезвиштер Слободан Тијанић

У ЕПАРХИЈИ ЖИЧКОЈ

У сусрет српским светињама

Црква, њено свештенство као и ходочашћа великим светињама би требало да имају важно место у животу сваког православног хришћанина. Иако ово делимично није тако, све чешћи су примери управо оваког односа.

Један од таквих примера јесу и поклоничка путовања на Острог које организује сваке године свештеник Епархије жичке протојереј Часлав Ристић. Ове године, благословом Епископа жичког Јустина, свештеник је водио дводневно путовање 8. и 9. маја, обухвативши поред Острога више манастира и цркава у Србији, Црној Гори и БиХ односно Републици Српској. Полазак је био после поноћи испред парохијског храма у Врдилима код Краљево, а прва станица сваког оваког путовања јесте манастир Милешева где смо узели учешће у Светој Литургији. Потом нам је одржано кратко предавање о историји манастира и имали смо прилику да се упознамо са садржајем манастирске ризнице и целивамо руку Светог Саве. По преласку црногорске границе, обишли смо манастир Куманицу где смо

пријатно дочекани. После обиласка манастира Морача, упутили смо се у Саборни храм Христовог Васкрсења у Подгорици. После ноћења у конацима манастира Острог, присуствовали смо јутрењу и причестили се на Св. Литургији. После посете Пивском манастиру, ходочашће смо заокружили поклоњењем чудотворној икони Пресвете Богородице Чајничке. Даље путовање смо завршили у Вишеграду, посетивши Андрић град и обиласком моста на Дрини, задужбине Мехмед-паше Соколовића, чувеног и по роману нашег нобеловца Иве Андрића. Радисав Нешић

Студенти прве године, УБ ПБФ

Генерација призренских богослова 1956. имаће састанак на трећи дан Духова, у уторак, 21. јуна 2016. г. За сва обавештења јавити се на телефон број: 063/269-809, протојереј-ставрофор др Димитрије Калезић.

У КРАЉЕВУ

Слава Саборног храма

Дан Спаљивања моштију Светог Саве, који наша Света Црква молитвено обележава 10/27. маја, окупио је верни народ око Епископа жичког Јустина на слави Храма Светог Саве у Краљево.

Пред почетак Свете Литургије, Епископ Јустин је на радост окупљене литургијске заједнице у чин чтеца рукопродизвео Бојана Милошевића, црквењака Храма Светог Саве. Обраћајући се присутнима у беседи, Преосвећени Владика је подсетио на космичку стварност греха као отпадничтва од Бога. „То није урођено стање света, нити судбина, већ последица злоупотребе слободне воље. Постедемско ропство човека се превазилази у Васкрслом Богочовеку. Он је наша слобода од греха и путоказ који је јасно препознао Светитељ Сава. Овај светитељ је сведок Васкрсења Господњег“, поручио је Владика подсећајући на снагу његових моштију које иако спаљене нису престале да надахнују српски народ кроз векове до данас. Он је узор не само српског народа, већ као светитељ Цркве Христове представља богатство целог Православља, поручио је Владика Јустин.

После вечерње службе у саставу прославе празника, Архимандрит студенички Тихон (Ракићевић) је одржао предавање на тему о Свети Сави.

У НОВОМ САДУ

24. конкурс „Светосавље и наше доба“

У суботу, 14. маја 2016. године, у Техничкој школи Милева Марић-Ајнштајн у Новом Саду, одржана је завршна свечаност XXIV конкурса „Светосавље и наше доба“.

Конкурс је уврштен у Календар смотри и такмичења Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, а подржала га је и Управа за културу Града Новог Сада. Као и претходних, тако и ове године, конкурс су заједнички организовали Коло српских сестара Епархије бачке, Одбор за верску наставу Епархије бачке, Центар за ликовно васпитање деце и омладине Војводине и Удружење војвођанских учитеља.

Деца од предшколског до средњошколског узраста из Републике Србије, Републике Српске и расејања су писала, цртала и сликала на тему породице.

Свечаност је отворила и присутне поздравио, у име Епископа бачког др Иринеја, презвитер Жељко Латинковић, координатор Катихетског одбора Епархије бачке, а затим су додељене награде ученицима и наставницима чије радове је жири прогласио најбољима.

Цео програм завршне свечаности улепшао је својим појањем хор школе Милан Петровић „Исон“.

За све награђене и похваљене учеснике Конкурса и за чланове жирија организовано је поклоничко путовање у манастире Светих Архангела у Ковиљу и Васкрсења Христову у Каћу.

Извор: *eparhija-backa.rs*

У БЕОГРАДУ

Треће Спортско Сабрање

Треће Спортско Сабрање, 14 и 15 маја ове године, успешно је завршено и још се слежу утисци како посетилаца тако и учесника програма. Овај већ традиционални догађај окупио је веома значајна имена из света културе, спорта, образовања... Свој допринос су дали многи, од

волонтера којих је било преко 150 до свих учесника програма. У суботу, првог дана на отварању манифестације, својом музиком позвали су на Спортско Сабрање: Алаксандра Радовић и Сергеј Ђетковић. Такође, прича о Николи Тесли чији су живот и дело били инспирација овог Сабрања, започета је 4д филмом компаније „Телеком Србија“ – Теслин времелив.

Други дан започет је молитвено Светом Литургијом којом је началствовао Епископ топлички Арсеније, са свештенством АЕМ уз појање хора Богословије „Свети Сава“. Након тога, свим окупљенима у име домаћина обратио се председник ПСД „Света Србија“ Дејан Томашевић, а градски секретар за спорт Славо Гак је казао да је овогодишње Спортско Сабрање по својој посећености, програму и поруци коју шаље, потврдило свој статус манифестације од посебног значаја за нашу престоницу. Потом је на бини отпочео културно-уметнички програм који су водили наши познати глумци Андрија (Милошевић) и Анђелка (Прпић), док су се на бини смењивали: уметнички ансамбл Министарства одбране „Станислав Бинички“, Дечји хор Биље Крстић, Слободан Трукуља, Неверне Бебе, АКУД Лола, КУД Нови Београд, КУД Пасјанка са Косова и Метохије... За време програма, сви посетиоци су могли да опробају своје физичке способности на некој од 40 спортских станица, или да уживају у показним вежбама јединице специјалних намена Војске Србије „Кобре“. Централни спортски догађај био је тениски меч између Ђорђа Ђоковића и Ненада Зимоњића. Посебни гости овогодишњег Сабрања била су деца из места Пасјане на Косову и Метохији.

Извор: *svetasrbija.org.rs*

НА ОПЛЕНЦУ

Сахрањен кнез Александар Карађорђевић

Епископ шумадијски Јован служио је 20. маја 2016. године, поводом упокојења кнеза Александра Карађорђевића,

Заупокојену Литургију и опело у Храму Светог Георгија на Опленцу.

Саслуживали су Епископ аустралијско-новозеландски Иринеј, старешина београдске Саборне цркве протојереј-ставрофор Петар Лукић и свештеници и ђакони Епархије шумадијске. Заупокојеној Литургији и опелу присуствовали су председник Републике Србије Томислав Николић, чланови краљевске породице Карађорђевић, представници дипломатског кора и грађани.

Кнез Александар Карађорђевић умро је 12. маја у Паризу у 92. години. Био је син кнеза Павла и кнегиње Олге. Школовао се у колеџу Итон у Енглеској, а после пуча 27. марта 1941. године био је у изгнанству у Грчкој, Египту и Кенији. Када је напунио 18 година пријавио се као добровољац у Британском краљевском ваздухопловству у којем је као пилот током Другог светског рата имао око 1000 сати борбеног лета. После рата био је пилот цивилног ваздухопловства, а 2000. године проглашен је за почасног пилота Војске Југославије. „За себе је говорио“, по речима Вл. Јована, да је „прво Шумадицац, потом пилот, а на крају кнез“. За собом је оставио петоро деце из два брака.

Извор: *Епархија шумадијска*

У КАЋУ

Пренос моштију Св. Николаја

У недељу, 22. маја 2016. г., Св. Арх. Литургију поводом храмовне славе у Каћу – празника Преноса моштију Св. Николаја Мирликијског, служио је Епископ далматински Фотије, уз саслужење епископа: бачког Иринеја, крушевачког Давида, протопрезвитера-ставрофора Живка Сантовца и других.

Владика Фотије је надахнутом беседом указао је на значај празника, као и на важност дубоког и истинског веровања у Васкрсење Христово које се може доживети и осетити кроз литургијска сабрања, ма где се она служила.

Извор: *Епархија бачка*

У спомен часних ликова

Упокојио се у Господу др Жарко Видовић (1921–2016)

У среду, 18. маја 2016. г., упокојио се у Господу професор Жарко Видовић. Овог носиоца Ордена Светог Саве за животно дело красила је, пре свега, једноставност, отвореност, хришћанска спонтаност и искреност по којој су га сви пријатељи познавали. Увек је имао носталгију за Богом који га је својим чудесним промислом и водио кроз овај свет, и за својима, супругом Олгом и сином кога је трагично изгубио. Жарко Видовић је рођен 1921. г. у Босни у Тешњу код Добоја. Више пута прекидане студије – због рата, заточеништва у нацистичким логорима и комунистичким затворима – наставио је на Београдском универзитету 1948, а завршио их је 1952. године. По завршетку студија (дипломирао је на Катедри за философију и на Катедри за историју уметности) запослио се у Сарајеву. Докторску тезу *Мештровић и савремени сукоб скулптура са архитектуром* одбранио је на Философском факултету БУ 1958. године. Године 1967, запослио се у Институту за књижевност и уметност, где је радио до 1986. године. Професор Жарко Видовић је од самог почетка био предавач на Богословском факултету Светог Василија Острошког у Фочи. Предавао је и историју уметности на Академији СПЦ за уметности и конзервацију.

Нека га помене Господ у Царству Своме и нека му подари венац славе који Он дарује богоподобнима!

Опело је, 20. маја 2016, служио Митрополит црногорско-приморски Амфилохије у Цркви Светог Николе на Новом гробљу у Београду.

*Из текста Горана Рагенковића,
професора Богословије Светог Саве*

Генеза философије историје

„А европска (и не само европска) философија историје се – развија (и прихвата) од двеју различитих легенди или двају митова, двеју библијских варијанти стварања људског бића: Исток, „источна“ (светлосна, благослов Божији, Логосфос, у Постање 1, 26; 2, 5), или Запад, варијанта „западна“, мрачна, грчки: зофос које значи и мрак и Запад, и Грех (Постање 2, 7; 4, 16 од Адама и даље, до Ноја), па се према томе култура људског бића и данас јасно дели на „источну“ и „западну“ тако да и Добро и Зло сазнајемо самоспознајом – која је могућа само у дијалогу, најпре трагедијском, платонском, па смиреном, исповедном, покајном, литургијском...”

(Извод из текста проф. др Жарка Видовића „Аутобиографски поглед на житије и збитија (Историја и библио-био-графија)“, *Православље* бр. 1166 (15. октобар 2015. г.), стр. 12–16).

Додела Ордена Светог Саве проф. др Жарку Видовићу – фотографије са свечаности уприличене 7. октобра 2015. г. у Патријаршији српској у Београду

Долазак Христу

„Цркви сам пришао када ми је умрла мајка 1960. године. Да бих дошао до Христа помогло ми је моје логорско искуство. После немачког и усташког тамновања по затворима, пребацили су ме у логор Јасеновац, а датле у Норвешку. Из тог логора сам побегао захваљујући помоћи Норвежана који су били антифашистички одређени. Када сам се после рата вратио у Југославију, био сам две године у затвору због тога што сам тражио да логораша оснују посебан Савез логораша. УДБА и Партија су сматрале да доводим у питање братство и јединство исковано у седам офанзива. То ми је било смешно, јер сам имао искуство и видео да укупан број погинулих четника и партизана не износи више од 10% броја колико је на најстрашнији начин побијено Срба у усташком покољу у логорима...”

(Извод из интервјуа са проф. др Жарком Видовићем „Када идеш на Литургију као да идеш кући“, *Православље* бр. 1169 (1. децембар 2015. г.), стр. 8–11).

Албум сећања на наше претке из Првог светског рата

1914 | 1918
славним-прецима.срб

НАРУЏБЕНИЦА

Шифра претплате
(попуњава служба претплате)

Претплаћујем се
на следеће часописе
(означите жељени часопис
и начин претплате)

Име и презиме наручиоца:

ПТТ број и град:

Адреса:

Држава, епархија:

Часопис	Годишња претплата		Начин слања (важи за иностранство)	
	Србија	Иностранство		
Православље	1700 динара	45€ или 70\$ или 70 CAD или 75 AUD или 35£	Обичном поштом	
		60€ или 90\$ или 90 CAD или 100 AUD или 45£	Авионом	
Православни мисионар	500 динара	20€	Обичном поштом	
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом	
Теолошки погледи	900 динара	20€	Обичном поштом	
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом	
Гласник СПЦ	1200 динара	32€ за Европу или 35\$ ван Европе	Обичном поштом	
		60€ за Европу или 65\$ ван Европе	Авионом	
Светосавско звонце	690 динара	25€	Обичном поштом	
		30€ за Европу или 40€ ван Европе	Авионом	

Наруџбеницу слати на адресу: „Православље“ – Српска Патријаршија, Краља Петра 5, 11000 Београд, Србија